

יט א וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: א וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה קָמִימָר: ב
ב דְּבַר אֶל־כָּל־עַדְת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל ב מִלֵּיל עִם כָּל כְּנִשְׁתָּא דְבְנֵי

רש"י

לקט בהיר

(א) פ"י הקהילו ע"י כרוז וכדומה שיצואו כולם איש לא יעד, משא"כ בשאר כל הלימודים שלמד משה חורה עם ישראל או היה מנזה להם מה שקבל מסיני וצאהל מועד, הגם שהיה לכל ישראל כמו ששנינו בעירובין ורש"י מציאו סוף פ' תשא, אבל פשוט שלא היו מחוייבים לנא ולא היו ממש כולם, ומן הסתם היו בכל פעם יחידים שלא באו (ג"א), וזה מתאים למה שאמרו ז"ל הוצא צילקוט פ' ויקהל אמר הקב"ה למשה עשה לך קהילות גדולות ודרוש לפניהם צרכים הלכות שבת וכו', הרי שהם צ' דברים, סדר הלימוד שמכר בגמ' לחוד, ודרשות לחוד (בד"י), או אפשר שצפעת הזאת היו נקהלים אנשים ונשים וטף, משא"כ בשאר כל האסיפות והלימודים לא באו אלא אנשים (רא"ם), (והש"ס הביא דברי הרא"ם אלו ולא זיין שזהו דברי הרא"ם, ומה שכתב עוד שם לא הבנתי), והגם שגריש פ' ויקהל כתיב ג"כ לשון זה ויקהל משה את כל עדת, אה"נ גם שם היה צהקהל, ורש"י לא אמר שם מידי, שפשוט הוא שזה פירושו של "כל עדת", והטעם מובן שם, לפי שהיה מנזה אותם נדבת המשכן והיה רוצה משה (ומן הסתם

אור החיים

יט) ב. אל כל עדת וגו'. טעם אומרו אל כל אמרו ז"ל צהורה כהנים לפי שפרשה זו רוב גופי החורה תלוים צה נאמרה צהקהל. והגם שכל מנזה ומנזה ממנזה החורה היה משה אומרה לכל ישראל כאמור צברייתא הוצאה בעירובין (נ"ד); חירץ הרא"ם שהיו נכנסים כה אחר כה, מה שאין כן צפרשה זו שנכנסו יחד ע"כ. וקשה לדבריו אם כוונתו צאומרו שהיו נכנסים כה אחר כה על ישראל שהיו צאים אחר הזקנים), אם כן משה ה"י אומר יותר מחמשה ושה פועמים, ולפי חשבון הפועמים שמנה התנא שם שיש ציד כל אחד ד' אינו משמע כן, שכתבו וזה לשונם נכנסו כל העם וכו' ומלאו ציד אהרן ד'. ואם כוונת הרב צאומרו כה אחר כה הוא על כה של אהרן, ונדב ואציהוא, וכח של הזקנים, וכו' שצאר הלוויים היו נכנסים זה אחר זה וכאן נכנסו יחד אהרן נדב ואציהוא והזקנים והישראלים. הנה צמה שנעמוד על עקרון של דברים למה משה נהג בכל המנזה צסדר זה, ולא היה שונה לכולם יחד ד' פעמים, ומלאו לכל אחד מישראל ד' פעמים מפי משה, שהוא יותר טוב

אור בהיר

(א) פ"י המון עם שצאו אחר הזקנים גם הם היו מתחלקים לכמות. (ב) טעם זה הראשון הוצא שם בגמ', וטעם השני דעת עלמנו, ורשות מנזה לתלמיד ומיק. (ג) גם סדרה זו היא סדרת הרא"ם ז"ל, ופי' אומרו הנכון "בעיני" נכון בעיני דרך ב' של הרא"ם לא

ישראל ותימר
תלוין צה"י
פרשים מן הט
שאתה מולא ג
כ"ב: ב) כ
חורה שצאר מו
כיבוד אז ואם,
(מ"ל: ג) ת'
שמה שלפנינו י
לוח ה' שידבר
כסדר שהיו מ

ואמרת או
לד
שרוב גופי הר
נתינה החורה
כה תאמר וגו
אמירה רכה.
קדושים
עשה על העו
צלאו, הוסיף
בעשה. עוד
ל"ע: יש צ או
כעושה מנזה.
צמנזה עשה'
וצה קיים ו

דרכו הראשון.
לעונש העובר על
עשה, גם מה ש
מעשה דאחות אז
קושיא כלל, כי אי
ע"א גבי ממזר
עיי"ש. (ד) י

ישראל ותימר קהון קדשין תהון ואמרת אלהם קדשים תהיו כי קדוש

רש"י

לקמ בחיר

תלוין זב"ב (ח"כ - ויק"ט): אקדושים תהיו. הו פרושים מן העריות ומן העצירה (ח"ט), שכל מקום שאתה מולא גדר ערוה אתה מולא קדושה, (כ"ח ז) (ב"ב: ב) פי' לא רק שמלא וגדוש כל פסוק בפני עצמו בהלכות וגופי תורה, אלא גם תלוים בה הלכות וגופי תורה שנשאר מקומות, שמקלמם ואיו פרטים כתובים כאן, ונלמדים מכאן במדות שהתורה נדרשת בהן, כגון ע"ז, שנת, כיבוד אב ואם, גניבה וכו' וכו', א"כ בלא פי' קדושים הם רק חזי דבר, הרי שרוב גופי תורה תלויה בפי' קדושים (מ"ל: ג) חיצת קדוש או קדושים פירושו בכל מקום פרוש ומובדל מכל דבר, מוזמן ומיוחד רק לדבר אחד, ופשוט הוא שבמה שלפנינו הכונה שיהיו מיוחדים ומקודשים לעבודת האלהי, אבל כריך לנו לדעת פרטות כוונת הכתוב באיו דבר

אור החיים

אור ה' שדצר לכל עדת ישראל אנשים ונשים וטף כסדר שהיו מקובלים במתן תורה. ובסמוך יתבאר הכתוב באופן אחר: **ואמרת אליהם.** טעם שכלל לומר ואמרת, לדבריהם ז"ל (ח"כ) שאמרו כי לא שרוב גופי התורה וכו' לזה עשה זה גם כן כסדר נתינת התורה שדבר זה רכות וקשות (יתרו י"ע ג') כה תאמר וגו' ותגד, ואמר דבר לשון קושי ואמרת אמירה רכה, ובסמוך יתבאר הכתוב באופן אחר: **קדושים תהיו.** לריך לדעת מה הוא המכוון של מלוא זה. ונראה שזה הכתוב לתת עשה על העריות, שזה עליהם בפרשה הקודמת בלאו, הוסיף עשה עליהם לעצור עליהם גם בעשה. עוד יראה על דרך אומרם ז"ל (קידושין ל"ט: ע) ישב אדם ולא עבר עצירה נותנים לו שכר כעושה מלוא, והוא מאמר הכתוב קדושים תהיו במלות עשה"ו בזה עצירה לידו שיתרחק מעשותם, ובזה קיים מלות עשה שנלעוו במאמר קדושים

תהיו, והוא"א זכרון מלוא זה בלשון זה של קדושים, לומר שכל המקיים מלוא זה נקרא קדוש, והוא מאמרו ז"ל (ויק"ר כ"ד) ג"כ. ולטעם זה דקדק לומר אל כל עדת בני ישראל, לומר כי מלוא זה שמלוא קדושים תהיו היא מלוא שישנה בכל אדם, שכל איש ישראל בקיימו מלוא זה קדוש יאמר לו, ואין הדרגה בישראל שתהיה נמנעת מהשגה זו. גם בזה יתיישב טעם כפל דבר ואמרת, כי יש כאן דיבור קשה בערך העובר שיוסיף עונש עשה, ויש כאן מעלה וכבוד למקיימו שיקרא קדוש. ואולי כי דוקא בני"ו הוא שיטתם בצחינה זו מה שאין כן אומות העולם, לו יהיה שיפרוש אדם עצמו מבחינות העריות האסורות לו או אפילו שאינם אסורות"ו, אף על פי כן מושלל הוא מבחינת הקדושה, ולזה אמר אל וגו' בני ישראל"ו, ובסמוך יתבאר באופן אחר:

כי קדוש אני וגו'. לריך לדעת מה נתינת טעם הוא זה, וכי יתחייב הדבר ליגיר כפיו להדמות

אור בחיר

דרכו הראשון. (ד) פי' תעשו פעולה למוע עמכם. וז"ל שני הדרכים הללו הם באמת דרך א', אלא שקודם אמר שזה ליתן עשה לעונש העובר עליו, ואחר כך אמר שזה ליתן שכר למוע עצמו, והיינו כך. ואין להקשות למה לא נמלאת מלוא זה בין הרמ"ח מלות עשה, גם מה שמעתי מקשים מגמ' יבמות ג' שגריך קרא לאסור אשתו שנלא קרא היינו אומרים יבא עשה לדיבס וידחה לא תעשה דאחות אשתו הלא לדרכינו הוא לא תעשה ועשה ואין עשה דוחה ל"ת ועשה ואם כן הדרה הקושיא למה לריך קרא ע"כ, אין זו קושיא כלל, כי אין זו מלות עשה פרטי אלא כולל כל העריות ואין למועו ולהחשיבו לדינא כשאר רמ"ח מ"ע, וכעין זה אינא ביבמות כ' ע"א גבי ממורת ונתינת שמחלק בין מלות קדושים יהיו הנאמר על קדושת כהן בפרט ובין והתקדשתם שהיא מלוא כללית עיי"ש. (ה) פי' לא רק מאשח איש האסורה לבני נח אלא אפילו יפרוש מכל העריות האסורות לישראל. (ו) ולא אמר אל כל

יקרא
בני
למד
ורה
מש
ב"ה
חוד,
לא
ת"י,
יד,
חס:
יום
בוח
שוד
מד
זרו
י"ה
זוח
זה
בר
בון
ית
זין
דך
לד
לא
זו
זה
כן
ה
ל
זין
ה
א

אני יהוה אלהיכם: איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו

ארי קדיש אגא יי אלקהון: ג נבר מן אמה ומן אבוי תהון דחלין וית יומי שבאי דילי תמרון אגא

לקט בהיר

רשי

ובאיה חופן מהיה זאת, לזה אמר שדלחי הכוונה פרושים ומוזדלים מן העריות, לפי שעיקר המועד דביקמינו לעבודה העליונה היא עניי הגוף ותאוותיו, ועיקר בעניי הגוף עלמו היא ענין העריות כידוע, ומי שהוא נוהר ונשמר בענין זה מן הסתם נמשך אחר הקדושה בכל עניינים, ועוד דבר הלמד מעניי הוה, שמחובר פרשה זו לסוף פרשת אחרי המדבר בפרטי העריות, וגם נמשך הקדמה זו למטה על כל העניינים המוזכרים בפרשה זו, ולזה הוסיף רש"י לומר ומן העצירה, כלומר, אמת שעיקר קדושה בזה מפרישות העריות, אבל אם לא ישיג על כל שאר עבירות פשוט הוא שביטל קדושתו, וראיות שמציא רבינו הם רק על גדר ערוה שזו היא העיקר כמו שאמרנו, ולפי"ז אין עוד קושיא מה שמצינו גם שאר עבירות שהכתוב קורא פרישתם קדושה (ג"א), וכעין זה כתב המהרש"ל ז"ל, והש"מ הקשה ומירץ

אשה זונה וחללה וגו' חני כי מקדשכם (סס ע"ה), ולא יחלל זרעו חני כי מקדשו, (סס ו) קדושים יהיו אשה זונה וחללה וגו' (ויק"ה:ל) (ג) איש אמו ואביו תיראו. כל אחד מכם"י תיראו אביו ואמו, וזה פשוטו, ומדרשו (ת"כ - קדושין ל:ו) אין לי חלא איש"י, אשה מנין, כשהוא חומר תיראו הרי כאן שנים, אי"כ למה נאמר איש"י, שהאיש סיפק בידו לעשות"י, אבל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים אם לאב"י, לפי שגלו לפניו שהבן ירא את אביו יותר מאמו"י, ובכבוד הקדים אז לאם, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאביו מפני שמשדלחוי"ו בדברים (קדושין סס): ואת שבתתי תשמרו. סמך (שמירת) שבת"י למורא אז (ואם),

ואין ממש בדבריו, אבל מה שכתב שאין קדושה שייך רק במצות עשה אבל בשב ואל תעשה לא שייך שום פרישות מן הגוים, זה אינו מובן כלל עיין בדבריו ודו"ק: (ד) זה פי' חביב איש, כלומר איש ואיש, שאינו מדבר לאיש אחד, ולזה גמר אומר תיראו לשון רבים, והוסיף רש"י לומר "מכס" להראות שמיצת איש לנוכח הוא, שבלא זה נראה שהוא נסתר שכל איש מניי ירא, וזה אינו, שהלא בין לפניו אמר קדושים "תהיו" חני ה' "אלקיכם" לנוכח, וגם לאחרי כל הפרשה בלשון נוכח "תיראו", ועם כל זאת דחוק הוא, שהלא אביו ואמו לשון יחיד הם ולא אמר איש אביכם ואמכם תיראו, ומטעם זה הפך רש"י ואמר תיראו אביו ואמו כדי לקשר חביב תיראו לחיבת איש ששניהם לשון רבים, והבן, אבל באשר הוא שם בפסוק לא אחי שפיר, לזה הביא גם הדרוש: (ה) פי' מדכתיב "איש" הוה חמינא למעט את האשה ממורא אז ואם, דהיינו שחובל ליבש במקומם ולקמור דבריהם וכו', הגם שאין זו מצות עשה שהזמן גרמא, הלא ראינו שהחזירה מיעטה: (ו) פי' אם כל הטעות היה נמשך מחיבת איש, לא יאמר הכתוב איש ולא יוצרך לומר תיראו לשון רבים, ולא יעלה על דעתנו למעט האשה: (ז) פי' יש כח ורשות בידו לכבד בין בגופו ובין בממונו להאכילו ולהלבישו ולהכניסו וכו', משא"כ האשה שאין לה משלה כלום, גם מעשה ידיה לבעלה, ואע"ג שאין זה רק מדרבנן, אבל החזירה מיעטה ופטרה מכיבוד, אלא שחז"ל הוסיפו לומר טעם המיעוט, ובשביל זה אמרו ז"ל שאם נחאלמנה או נתגרשה חייבת בכיבוד דזיל צטר טעמא, ואע"ג דמיעוט זה במורא חביב ולא בכיבוד, דרשה באל אינו ענין, והא דלא כתבה החזירה המיעוט במקומו אלל כיבוד, אין קושיא, שאם יכתוב חביב איש במקום אחר לא היה עולה על דעתנו למעט אשה, כי מהיכי חייבי חגרע ממנוה זו, ויש לנו הרצה חביבת איש ואין אפילו הו"א למעט אשה, וכל ההכרח לרבותינו לדרוש כן מפני שהתחיל בלשון יחיד וסיים בלשון רבים וכנ"ל, כללו של דבר אהני חביבת איש למעטה מכיבוד ואהני חביבת תיראו לרבותה במורא, והא לך לשון רש"י בקידושין נתגרשה מצעלה הרי היא כאחיה (הוכר) "במצות כיבוד" עכ"ל, הרי שדעת רבינו שהמדובר מכיבוד ולא ממורא: (ח) וזה עיקר הדיוק, שהיה לרין להיות להפך כמו צפ"י יתרו, לזה כתב רש"י דבריו כאן ולא לעיל בעשרת הדברות: (ט) ובמקום שהענין רפה ונעזב לרין חזוק ביותר: (י) כי יפחה (שמות כ"ב ע"ו), מתרגמין ארי יעדל, כלומר כשרגונה להשיבו מדרכיו במקום ליסרו ולהוכיחו בדברים קשים מדבר אליו בלשון רכה ותחנונים: (יא) פי' הכרח הדרשה היא מפני הסמיכות וכפרט בפסוק אחד, ואין

אור החיים

ג. איש אמו וגו'. טעם סמיכות מצוה זו למצות לעריות, והוא על דרך מאמרים ז"ל (סועה ל"ו): קדושים. נהכוון לרמוז גם כן גדר שדרשו בפסוק ויפוזו זרועי ידיו מידי אביר יעקב

וגו' כי כשהקפתו מדמנה לו דיוקן א' וגו'. ושמעתי משג דיוקן האב תגביר אל החיעוב, והוא ואביו תיראו, ול עיניו"י) וילדיו ויי בעשותו המזימתו סמוך למצות הער למדת שאם גילה שגרם להם זלזול זה הקדים האם ביותר, על דרך אמו. ולדרך זה ואת שבתתי תג צוהר (ת"ג ש"א) השבוע, ואמרו זו שבת הוא כנגד ולזה לנו אומריכ סכת שלום, והיו לדקותו אשר שג העומאה ירש צב שבתותי צ' שבתו צרית קודש, וא' ולזה נקראים שני י"ג אות היא צי וביה לאות. ותדו הם צ', אבל בער' והשומר אחד מה צב' המצות. ואביו תיראו. אחד

ואו יהיה לפי"ז פי הסמך חביבת אבין לו יותר מרימונים הגם דבריהם ולומר שאינם ממנו נשמע לר"א.

מחטאתו אשר חטא: פ שלישי בג' וְכִי-
 תבאו אל־הארץ ונטעתם כל־עץ
 מאכל וערלתם ערלתו את־פריו
 שלש שנים יהיה לכם ערלים לא

וישתבך ק"ה מחובתה די חב: כג וארי תעלין קארעא ותצבון פל אקן דמיכל ותרסקון רתקא ית אבה תלת שנין יהי קבון מרתק

רש"י

לקט בדיר

צקהל, למר אפילו צעל פה ולמר בשטר (רא"ם): (צ) דברי רבינו הם עו"ה: האמת הוא שהשפחה מייצגת מלקות אס הזידה, אבל בשוגג פטורה והבועל חייב בקרבן אשם בין שוגג ובין מויד מדכחיב צ' פעמים מטאתו אשר חטא חד לשוגג וחד למויד, ואס לא היה לנו רק פעם א' חטאתו אשר חטא, היינו אומרים פשוט שהיא צמלקות צמויד כי אין מלקות בשוגג, והוא בקרבן בשוגג שפסם קרבנות כמעט כולם בשוגג באים, ובפרט שמיבט חטא שוגג יגיד, וזה שאמר רש"י לרבות את המויד, כלומר מחמת היחור ידענו שגם מויד הוא בקרבן, אבל כאשר כחוצ לפנינו צ' פעמים אשר חטא א"כ הוא להפך שהראשון יגיד את המויד דומיא למלקות השפחה שמייירי בהזידה כמו כן אשר חטא הראשון יגיד קרבנו צמויד, והשני אומר את השוגג, וזה לא יקשה לך שבגמ' מסקינן הפך רש"י זו, לרבות שוגג צמויד (ג"א), או אפשר שהת"כ מייירי לענין סליחת החטא, לזה צאומרו פעם אחד ונסלח וגו' אשר חטא הוא השוגג ובפעם שני בא לרבות שגם מויד נסלח לו, משא"כ הגמ' מייירי צמויד הכאת הקרבן א"כ הוא להפך הראשון אומר שמויד חייב קרבן, וזה השני לעשות השוגג צמויד שגם הוא חייב (ב"ב): (צא) כבר פירשנו בפ' וארא בפסוק ערל שפחים וצכמה מקומות שמיבט ערלה פירושו מובדל מופרש ומכוסה, פעם הוא מכוסה בדבר גוש, פעם הוא מובדל שאין להשיגו וכדומה, וכאן הוא אטום ומכוסה מחמת איסורו שהתורה נתנה עליו, שאטיממו יהיה אלכלס אטומה, כלומר תקבלו איסורו עליכם, והוציא הכחוצ איסור הגאה שלו בלשון זה, ולא אמר כן בשאר איסורי הגאה, לפי שאטומה היא הפך פתוחה וכשהפרי התחיל לגאת נקרא פתח הסמדר (שיר ו' י"ג), וזה יהיה לכם כאלו לא הוציא פרח ולא פתח הסמדר (רמב"ן): (צב) ולא משעה שהתחיל לעשות פרי, שאס אפילו לא גדל כלום בג' שנים הראשונים, אעפ"כ שנה רביעי מן הנטיעה פירותיו נטע רבעי, ולשנה הגאה מותר, מדאמר הכחוצ ונטעחם הלא פשוט הוא שבלא נטיעה אינו צומת, הרי שצנטיעה תליה (ג"א), ועוד מדאמר ערלים לשון רבים ודאי שקאי אכל עץ מאכל שהם העלים ערלים שלש שנים, ולא על פרוי שהוא לשון יחיד (ב"ב): (צג) פי' אותן פירות שגדלו בחון ג' שנים ראשונים יהיה ממתין ומצניע אותם ואלכלס

מחטאתו אשר חטא. לרבות את המויד כשוגג (ת"כ - כריתות ט"ז): (כג) וערלתם ערלתו. ואטמטס אטיממו^(א), יבא אטום ונסחס* מליכנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים. מאימחי מונה לו, משעת נטיעתו^(ב), יכול אס הצניעו לאחר שלש שנים יבא מותר^(ג), ת"ל יהיה צהוייתו יבא (ת"ס): שינוי ונסחאות * ונסתר (רמב"ן).

אור החיים

אשר צחר ה' צה הר ה' שמה, ואמר כי אין כוונת דיבור זה להחליט המניעה מהשחלל צישוב הארץ אלא ונטעתם וגו', הא למדת שמה שהתנה צמאמר אל הארץ הוא צצחינת תכלית המחשבה שחיה למעלת הארץ צמושכלות לא להנאת הגוף, ואולי שרמז צאומרו עץ מאכל על צני תורה שגם הם נקראו נטעים, כמו שאמר ר' יוסי (שבת קי"ח): ה'

בג. וכי תבואו אל הארץ וגו' י"ג. ג' מלות נאמרו כאן. א' ציאת הארץ^(א) ע"ד אומרים (כחוצות ק"ו): הכל מעלין לארץ ישראל וכי צ' לנטוע כל עץ מאכל לשבח הארץ. ג' לנהוג שני ערלה. עוד ירמז צאומרו וכי תבואו אל הארץ שלא תהיה הכוונה לחיאצבון המורגשות אלא תהיה כוונת הציאח אל הארץ לחיבוצ ולחשק הארץ הקדושה

אור בדיר

צד) למה תלה צציאת הארץ, הלא ערלה נוהג בכל מקום, וזה"ל הידיעה, ולא אמר אל ארץ כנען, גם קשה איה גזירת הכחוצ, הלא אמר וא"ו בכל פרט. צדח) וכאלו אמר וכי תבואו אל הארץ תבואו.

יאכל: כד ובשנה הרביעת יהיה כל-
 פרו קדש הלולים ליהוה: כה ובשנה
 החמישת תאכלו את פרו להוסיף
 לכם תבואתו אני יהוה אלהיכם:

לאכרא לא יתאכל: כד ובשנת
 רביעתא יהי כל אפה קדש
 תושבחו קדם יי: כה ובשנת
 חמישתא תיכלון ית אפה
 לאוסף לבון עפרתה אנא יי

לקט בהיר

רשי

(כד) יהיה כל פרו קדש. כמעשר שני שכתוב בו
 (כ"י ל) וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה', מה מעשר
 (שני) * אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים (ח"כ - קדושין
 כ"ד) אלא בפדיון^א אף זה כן, ודבר זה הלולים לה'
 הוא, שנושאו שם לשבח ולהלל לשמים: (כה) להוסיף
 לכם תבואתו. המזבח הזאת שתשמרו תהיה
 להוסיף לכם תבואתו^ב, שבשכרה* אני מצרך לכם
 פירות הנטיעות*, היב רבי עקיבא אומר דברה
 תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע
 שנים אני מלמעט צו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם
 תבואתו (ח"ס): אני ה'. אני ה' המצטיח על כך וגאמן
 שנינו נוסחאות * הארץ * שבשכרה * חמישה.

בשנה הרביעי, מ"ל יהיה לכם ערלים, וג' תיבות הללו
 מיותרים הם, שהיה די לומר שלש שנים לא יאכל, ודאי
 שפירושו, אותם ערלים שאסרתי לכם שלש שנים, יהיו
 צהוייתן לעולם ועד (רא"ם), ולה אמר יהיה לשון יחיד ולא
 אמר יהיו לכם ערלים, שהייתה זו קאי אפרי ולא על כל העץ
 (ב"ב), וכלל פסוק הו"א שלא כן הוא, מאחר דחזיק
 שאפילו שנים שלא גדל בהם פרי נמנה ונמשך בג' שנים, הרי
 מזה שאין האיסור תלוי בפירות הראשונים, רק דוקא בשנים,
 לה יש סברה שהפרי עצמו יהיה אסור דוקא בג' שני
 האיסור (גח"י): (צד) ולא שיהיה ממון הקדש או קדש
 כפירות שמיטה, ושם בקידושין מביא הגמ' ג"ש זו דקדש
 קדש אביבא דב"ה ללמוד שצריך להוסיף חומש כשבעלו
 פודין אותו חוץ לירושלים כמו מעשר שני, וגם בשעת הביעור צריך לצבר נטע רבעי כמו מעשר שני, וכן בת"כ, וזו רק חצי
 לימוד, וכמו שאמרו שם בתוספת, אבל חציו השני הוא בצרכות ל"ה. מדכתיב הילולים דרשינן חילולים שאם רצה לאכלו חוץ
 לירושלים צריך חילול כלומר פדיון (ועיין שם למה לשני כתובים) ורש"י מביא רק חצי הדרוש וסומך על המעיין, אבל מה
 שכתב עוד ודבר זה הלולים לה' וגו', זהו לפרש חבת הלולים ע"פ פשוטו, ופשוט הוא: (צה) ר"ל הענין מכריח אותנו
 לומר שאין תאכלו את "תבואתו" זה קאי אש לפניו על אומרו ובשנה החמישית, ולא אש לפני פניו על אומרו ובשנה הרביעית,
 אלא קאי על פסוק כ"ג על ג' שני הערלה, שבשנה הה' תאכלו תבואת ג' שני הערלה (מ"ל), ופירושו שממילא יהיה כן, לא
 שתחכונו בשעות המזבח על מנת כן (במ"ד), ומביא מאמר ר' עקיבא כדי שלא יקשה לך מה נשמנה שאמר הכתוב דבר זה
 דוקא בערלה, הלא כל מתנות האביזנים ומעשרות וכו' הוא כן, דכתיב (מלאכי ג' י') הביאו את כל המעשר וגו' והריקוטי

אור החיים

בעילות בעלתי וה' נטיעות נטעתי, ונקראים ג"כ
 עץ דכתיב (ישעי' ס"ה) כימי העץ ימי עמי, וכ"כ
 דרשו בזוהר (ח"ג ר"ב) בפסוק לא תשחית את עצי
 שמדבר באדם בן חורה, ויזו ה' שתהיה עיקר
 הכנסת הארץ לנטוע בה עץ מאכל שהם בני חורה,
 כי אורה של א"י מחכים ומטבר הנפש (ב"ב
 ק"ח:), ונקרא בן חורה עץ מאכל כי ממנו מזון
 לנפש. ולא ולמד ממששה של ר' עקיבא (מס' כלה
 ר' פ"ב) שלמד תורה לאותו חינוך שהיה אצו מת

אור בהיר

(צט) הרי שאם תחך בך למורה ועבדות ה' נטעת עץ שהוא לך למאכל לעולם העליון.

אֶתְהוּבֹן:
 לָא תִנְבֵּר
 תִּקְפֹּן
 תִּחַבֵּר

לשמור
 להרבה
 שלא יא
 ואזהרה
 ועוד הר
 צחולה
 בדרך (ח
 ושעות,
 שעה פל
 פאת ר
 ולפדותו
 סביב,
 שנינו נוסחאות
 אם יש ט
 ציחו של
 רש"י שם
 אין צו

תאכלו
 במאכלו
 אלא לת
 ג"כ מל
 חלק הכ
 והוא א
 ולא חט
 יורד שו

כ.ו.ל

(מדרש
הדעת

ק פ"ב

מסורת המדרש
 ממתנין לערלה ג'
 שנים ע"ע ביצה כה:
 כרשי"ו ד"ה (נטיעה
 מקטע) א"ל א"ל א"ל
 ג. ר"צ פתח יליש כאן
 חרטו וכי אפשר לב"י
 להלך אחר הקב"ה.
 ספרי עקב מט: יליש
 כאן. ראה כתובות ק"א:
 סוטה י"ד. במ"ר כ"ב. א.
 תנחומא ושלח י' מטות
 א. תניי מטות א. שריט
 כה. י"ל"ש ואתחנן
 תחבד. ע"ע לעיל כ"ד.

הראשון שלא יכלת לעמוד על צוויך שעה אחת והרי בניך
 ממתנין לערלה שלש שנים אמר הכ הונא פד שמע פר
 קפרא פך אמר יפה דרש רבי יהודה בן אחותי הדא הוא
 דכתיב וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל.

76ג. רבי יהודה בר רבי סימון פתח (דברים יג. ה) 'אחרי
 ה' אלהיכם תלכו' וכי אפשר לבשר ודם להלך אחר
 הקדוש ברוך הוא אותו שכתוב בו (תהלים עז. כ) 'פים
 דרפך ושכילך במים רבים' ואתה אומר 'אחרי ה' תלכו'
 (דברים שם, שם) 'ובו תדבקון' וכי אפשר לבשר ודם לעלות
 לשמים להדבק בשכינה אותו שכתוב בו (שם ד. כד) 'כי ה'
 אלהיך אש אכלה' וכתוב (דניאל ז. ט) 'כרסיה שביבין די'

— שתקום לתחיה ותראה — שלא יכולת לעמוד על צוויך — שנצטוית מפי הקב"ה שלא
 לאכול מפרי עץ הדעת (בראשית ב, טז-יז), שנטע ה' בגן עדן, "אפילו" (ביר שם) — שעה אחת,
 וכמו שדרשו חכמים (עי' להלן כט, א), כי בשעה "תשיעית" — ביום שנברא אדם הראשון — נצטוה
 שלא לאכול מן האילן, ומיד בשעה — "עשירית סרה", וחטא ואכל, והרי בניך — ישראל —
 ממתנין לערלה — של אילן חדש — שלש שנים, ואסורים בהנאה, ומשמיידים אותם, וממתנינים
 לאכילת פירות האילן החדש עד השנה הרביעית! אמר רבי הונא: כד — כאשר — שמע בר
 קפרא — היך דרש רבי יהודה בן פריה, בן אחותו — כך, אמר: "יפה דרש רבי יהודה בן
 אחותי" הדא הוא דכתיב: "וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל, וערלתם ערלתו את
 פריו, שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכלו", "לכם", למעט מה שלא היה באיש אחר, באדם הראשון
 (יפ"ת), והוא שבת "לכם" לתת מכם מוסר לבעלי תאוה שאין עומדים בהם שלא לאכול מה שאסור
 (רו"ע, וכביצה כה.), והוא שבחם של ישראל לעומת כל שאר בני "אדם".

ג. רבי יהודה בר רבי סימון, פתח — כשכא לדרוש את הנאמר כאן בפרשתנו: "וכי תבואו
 אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל", האריך ואמר "ונטעתם", כאומה על נטיעה עצמה שהיא מצוה (כדלעיל
 בסימן א. עיי"ש), לדרושה מן הפסוק הזה שמשא אומר להם לישראל (ראה תנחומא וישלח, ט): "אחרי ה'
 אלהיכם תלכו... ובו תדבקון", ואמרו לו ישראל (שם) — וכי אפשר לבשר ודם להלך אחר
 הקב"ה? (ראה סוטה י"ד), אותו שכתוב בו: — בשבחה: "ביום דרכך, ושכילך במים רבים,
 ועקבותיך לא נודעו", הוא נעלם מעין כל, ודרכיו תעלומות לא נודעות לאיש, כעושה דרכו ושבילו בים
 ובמים רבים שאינו משאיר אחריו להכיר דרכים ושבילים ללכת אחריו, ואתה אומר — לנו: "אחרי
 ה' תלכו"?! ועוד אתה אומר לנו: "ובו תדבקון", וכי אפשר לבשר ודם לעלות לשמים
 להדבק בשכינה, בשכינת כבודו, אותו שכתוב בו: "כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא, אל קנא",
 ודבר זה נאמר באזהרה שלא לעשות פסל ודמות, ושלא לשוות לו דמות ותואר, וכלומה, המבקש
 במחשבתו להדבק ולהבין מהותו עלול ח"ו לשוות לו דמות ולהכוות באש עונש קנאותו (יפ"ת), וכתוב
 — עוד על "אש" משפטו: "כרסיה שביבין דינור, וגלגוליה נור דליק" — כסאו שביבי אש.

נור' וכתוב: (שם שם)
 ואתה אומר 'ובו'
 לא נתעסק הקדוש
 דכתיב (בראשית ב,
 פשונכנסין לארץ ל
 דכתיב 'כי תבאו

ד. רבי יהושע
 'הגדלתי מעשי ב'
 הקדוש ברוך הוא

ואופני מרכבתו. אש בווער
 דינור נגד ונפק מן קו
 לאדם להדבק באש כן אי
 "אמר להם משה לישראל:
 דכתיב (תהילים כה, ו) —
 הקב"ה" (שם, ועי' עוד בש
 שהם ישוּבו של עולם וע'
 הקב"ה מתחילת ברייתו
 דכתיב — זהו שאמר ה'
 בתחילה, ובראשונה (רד"ל)
 כאן, ח) כשנכנסין —
 יחיד מכם — אלא במ
 מאכל" — מיד עם בואכו
 ביר סד, ג), וחסד עם הכו
 כאמור, והרי גם זוהי הו

ד. רבי יהושע דס
 ונטעתם כל עץ מאכל" פו
 "הגדלתי מעשי, בניית
 פרי, עשיתי לי ברכות מים
 אלא עשרו של שלמה! אל
 — בישראל, בכניסתו לאר
 הקב"ה (רו"ע), ומשלמה:
 "ויעל משה מערבות מואב
 לאברהם ליצחק וליעקב-לו
 האבות (ברכות יח:), שכ

נור' וכתוב (שם שם, י) 'נהר דיינור נגד ונפק מן קדמוהי'
 ואתה אומר 'ובו תדבקון' אלא מתחלת ברייתו של עולם
 לא נתעסק הקדוש ברוך הוא אלא במטע תחלה ה'דא הוא
 דכתיב (בראשית ב, ח) 'ויטע ה' אלהים גן בעדן' אף אתם
 כשנכנסין לארץ לא תתעסקו אלא במטע תחלה ה'דא הוא
 דכתיב 'פי תבאו אל הארץ' L

ד. רבי יהושע דסקנין בשם רבי לוי פתח (קהלת ב, ד)
 'הגדלתי מעשי בניתי לי בתים נטעתי לי פרמים' אמר
 הקדוש ברוך הוא למשה לך אמר לאבות הראשונים

מסורת המדרש
 ויטע ה' אלהים גן
 בעדן עין פסחים גר.
 (שבעה דברים), ב"ר טו.
 א"ב.
 ד. ר"י פתח הגדלתי
 מעשי וכו' קה"ר ב, ח.
 ב. י"ש כאן תרנו. ראה
 תחומא ותנ"י כאן י.

ואופני מרכבתו אש בוערה, וכתוב — עוד על "אש" המשפט היוצאת מאתו, שם בענין מיד: "נהר
 דיינור נגד ונפק מן קדמוהי" — "נהר של אש נמשך ויוצא מלפניו", וכלומר, כשם שאי אפשר
 לאדם להדבק באש כן אין להדבק בו בהבנת עצמותו, ואתה אומר — לנו: "ובו תדבקון"?
 "אמר להם משה לישראל: לא אמרתי לכם כד" (תנחומי, שם), אלא, "דרכיו חסד ואמת וגמילות חסדים,
 דכתיב (תהילים כה, ו): "כל ארחות ה' חסד ואמת", "אף אתם תלכו אחר מדותיו — דרכיו — של
 הקב"ה" (שם), ועי' עוד בשאר המקורות לדרשה זו, והרי "ההליכה אחר ה'", היא בתורה ועשות חסד
 שהם ישו בו של עולם (עיי' בכל הני"ט), ובאופן שכזה הוא מקיים ענין הדביקות בה', ומעתה, מה
 הקב"ה, מתחילת ברייתו של עולם לא נתעסק הקב"ה אלא במטע תחלה, ה'דא הוא
 דכתיב — זהו שאמר הכתוב, במעשה בראשית: "ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם", "מקדם" —
 בתחילה ובראשונה (רד"ט), לפני כל המעשים, אף אתם — "אמר הקב"ה לישראל, למדו ממני" (תנחומי
 כאן, ח), כשנכנסין — אתם — לארץ — "ישראל" (עיי' כאן, תרטי"ו), לא תתעסקו — כל
 יחיד מכם — אלא במטע תחלה, ה'דא הוא דכתיב: "כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ
 מאכל" — מיד עם בואכם לארץ נטעו כל עצי מאכל. ויתפרש הדבר כפשוטו, למצות ישוב הארץ (עיי'
 ב"ר סד, ג), וחסד עם הבריות בישוב העולם, כדלהלן (בסימן ה. עיי"ש), שזו דביקות בה' והליכה בדרכיו
 כאמור, והרי גם זוהי הדביקות בה' וההליכה בדרכיו, להדבק ולהנות תלמידי חכמים.

ד. רבי יהושע דסקנין, בשם רבי לוי — כשבא לדרוש את הנאמר כאן: "כי תבואו אל הארץ
 ונטעתם כל עץ מאכל" פתח — לדורשו מן הנאמר בדברי שלמה בספרו על מעשיו בארץ ישראל:
 "הגדלתי מעשי, בניתי לי בתים, נטעתי לי כרמים, עשיתי לי גנות ופרדסים, ונטעתי בהם כל עץ
 פרי, עשיתי לי ברכות מים, להשקות מהם יער צומח עצים", ודרשהו: "וכי אין הכתוב — הזה — מודיענו
 אלא עשרו של שלמה!! אלא" (קה"ר ב, ח. א. עיי"ש) ... רבי יהושע בן לוי, פתר קרייה — פותרו ומפרשו
 — בישראל, בכניסתן לארץ" (שם ב.), ולומר לך עד היכן הגיע טובכם של ישראל בארץ שנתן להם
 הקב"ה (רז"י), ומשלמה אתה למד על כל ישראל (תנחומי כאן, ט). שכן כתוב בתורה (דברים לד, א-ד):
 "ויעל משה מערבות מואב אל הר נבו ... ויראהו ה' את כל הארץ ... ויאמר ה' אליו זאת הארץ אשר נשבעתי
 לאברהם ליצחק וליעקב לאמר לזרעך אתננה", ומה משמעות "לאמור" שכתוב כאן אחרי הזכרת שמות
 האבות (ברכות יח, א), שכן (יפ"ת) — אמר הקב"ה למשה: לך אמור לאבות הראשונים,

ד
 ר
 א
 רי
 ר
 ים
 רי
 ת
 ה'
 רי
 לא
 זת,
 ניה
 —
 יים
 בר
 בן
 את
 שון
 סור
 בואו
 לעיל
 י ה'
 אחר
 יים,
 י בים
 יחרי
 זמים
 זנא",
 יבקש
 יתיב
 אש,

76 במד"ר

ה' תלכו וגו' עד אלא מתחילת ברייתו של עולם לא נתעסק הקב"ה אלא במטע תחילה הה"ד ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם. אף אתם כשתכנסו לארץ לא תתעסקו אלא במטע תחילה הה"ד כי תבואו אל הארץ ונטעתם. ונראה דהנה בעבודת הש"י יש שני דרכים. בחי ביטול היינו שיחשוב מהותו מה הוא מאין באת מטפה סרוחה וכי הוא ברי' שפלה וקטנה עומדת בדעת מעוטה וקלה לפני תמים דעות ב"ה ושיהי' נבזה בעיניו נמאס ועי' והי' נכנע להש"י ויש דרך שיגבה לבו בדרכי הש"י וחיוב אדם לומר כשבילי נברא העולם ויראה אדם עצמו חציו זכאי וחציו חייב וכו' עשה מצוה אחת אשוריו שהכריע א"ע ואת כל העולם כולו לכף זכות. ויזכור גודל מעלת נשמתו ויהי' תקיף וחזק בעבודת הש"י וכל מה שהוא זולת עבודת הש"י יהי' כאפס וכאין ולא ינוח ולא ישקוט אפי' רגע כאשר יודע שכל העולם תלוי בו :

והנה כבר אמרנו במק"א ההפרש בין נטיעה לזריעה. שענין זריעה הוא שנותן את הגרעין בארץ והוא נרקב ואח"כ נצמח ממנו זרעים או אילן ואמרו ז"ל אימת קגביל לבתר דבלה. וענין נטיעה הוא הנוטע יחור או זמורה בארץ והוא משתרש ומתגדל ומתעבה עד שנעשית הזמורה עצמה שנטע לאילן רב : ובעבודת הש"י מכונים שני דרכים הנ"ל לזריעה ונטיעה. שעבודת הש"י בחי' ביטול כנ"ל היא כעין זריעה דקגביל לבתר דבלה. וכ"כ המבטל א"ע ונעשה נכנע להש"י בכל בחי' או יערה עליו רוח ממרום בחיות חדשה ויצמח ויגדל. והדרך השני להיות תקיף וחזק בעבודת הש"י הוא בחי' נטיעה. כי כל נטיעה היא לשון חזק ועיין בספר נצח ישראל למהר"ל ז"ל (פרק ז'). ומקרא מלא הוא (תהלים א') והי' כעץ שתול על פלגי מים וגו'. ונגד שתי בחי' אלו אמר הלל (אבות פ"א מי"ד) אם אין אני לי מי לי. וכשאני לעצמי מה אני. אם אין אני לי מי לי הוא הדרך השני הנ"ל שיהי' תקיף וגבור בעבודת ה' לא ישוב מפני כל. וכשאני לעצמי מה אני הוא בחי' ביטול :

והנה בעבודת האדם נראה שיש להקדים להיות גבור תקיף בעבודת ה' בחזק. זו בחי' נטיעה. כי אם יתחיל בבחי' ביטול יש לחוש שיתבטל ויתבייש. בפני המלעיגים עליו או יתר המניעות. ע"כ יש להקדים בחי' נטיעה שהיא חזק הלב והתלהבות. ואחרי כן יבוא לבחי' ביטול. וכפי סידר הלל בראשונה אם אין אני לי מי לי. ואח"כ וכשאני לעצמי מה אני. וכן יש לפרש הכתוב (בראשית ב') ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר. היינו שבראשונה ויטע וגו' שנברא בחי' נטיעה היא התחזקות והתגברות למען כשיבוא האדם יקנה בראשונה הבחי' ההיא ויהי' גבור תקיף להמשיך את כל העולם לעבודת הש"י. כמו שאמרו ז"ל (וזה"ק ח"א רכ"א) : שאמר אד"ה"ר לכל הבהמות וההיות בואו ונשתחוה וגו'. וזה שמרומז בדברי המדרש שלא נתעסק הקב"ה אלא במטע תחילה וכן הוא הדרך להקדים בחי' נטיעה לבחי' זריעה כנ"ל :

ובזה יש לפרש מאמרם ז"ל (שבת ק"ח:) אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלין. דהנה עבודת האדם בששת ימי המעשה היא בחי' זריעה וביטול. ובשבת צוחין אף עקתי' בטלין ושבתין ברם אנפין חזתי' וכו'. וכבר כתבנו במק"א דבשבת אין העבודה רק ע"י שיגבה לבו בדרכי הש"י. ולפי דרכנו היא בחי' נטיעה. וזה צריך להקדים. ואח"כ בששת ימי המעשה בחי' זריעה כמו שאמר הלל בראשונה אם אין אני לי מי לי שהיא בחי' שבת ואח"כ וכשאני לעצמי מה אני. כי אחר הגבהת לבו בדרכי הש"י יכול לבוא לבחי' ביטול באמת. וזה בחי' שבת שקודם ימי המעשה שמיני' שיתא יומין מתברכין. ואחר בחי' הביטול באמת אז יכול לבוא לבחי' נטיעה בחזק לגמרי שלא תהי' הסרה כלל ותהי' גאולה שלימה. אכ"ר בב"א :

דאבדיל אתכם מן העמים להיות לי. פירש"י פורש מן העבירה ומקבל עליו עול מלכות שמים. נראה דהנה אין מקבלין שכר על ל"ת רק כשיצרו מתגבר עליו כבפ"ק דקידושין (ל"ט סו"ב). והטעם יש לומר דהנה

אמרו ז"ל (אבות פ"ד מ"ב) שכר מצוה מ הפי' דבמצוה שאדם עושה הוא מתקן העולמות העליונים ומאיר בהם אור מלמעלה. וזה בעצמו הוא שכרו לעוה"ב אדם משלו נותנים לו. אך איך אדם מחומר יש בכחו להניע את העולמות העליון כבר פירש כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה. מטעם שלוחו של אדם כמותו שהאדם שליח הש"י וא"כ הרי הוא כאילו הש"י בו עושה. והנה כ"ו יצדק במצות עשה. במצות ל"ת שהיא שלילת העשי' לא תצד שליחות. ומטעם זה עשה דוחה ל"ת. כי ה הוא מעשה שמים ע"י שליחות והל"ת מבשר דם. ומעשה שמים דוחין למ בוד. וע"כ אין מקבלין שכר על ל"ת כ שהשכר הוא רק מה שפעל בעולמות העליון וזה לא פעל בעולמות העליונים. ובודאי העולם מטיבין לו. אבל זה לא יקרא שכר מ אך אם הוא פורש מן העבירה למען ביכולתו לקבל עליו עול מלכות שמים ול ולדבקה בו אי"כ הפרישה מעבירה היא מו המצוה לדבקה בו ושוב מקבלין עלי' ג"כ. וזה נמי עצה היעוצה לאדם. דכבר א דבכל מצות עשה האדם הוא שליח הש"י המשלח בשליח ע"כ יש לו כח עליון לע המצוה. משא"כ במצות ל"ת. אבל אם ה פורש עצמו מהעבירה למען יהי' לחלקו הקב"ה ולקיים ולדבקה בו שוב הוא מ הש"י ויש לו כח עליון גם לפרוש מה והבן :

שנת תרע"ב
 בת"כ קדושים תהיו פרושים היו קדו תהיו [כך הגי' בילקוט]. ויש ל כפל הלשון. ואם בא לפרש קדושים ו פרושים. לא הי' צריך לחזור ולכתוב קדו תהיו. ועוד למה אצל פרושים כתיב היו קדושים הוסיף תיבת תהיו. ונראה לפרש ע שאמרנו כבר בשם כ"ק זקיני האדמו"ר ה זצלה"ה מקאצק שאמר קדושים תהיו קדוש אני ה' אלקיכם איך יכול בשר להיות קדוש אלא משום כי קדוש אני אלקיכם. עכ"ד. ויש לפרש דבריו עפ"י

ויש להקדים
ת ה' בחזוק.
י' ביטול יש
לענינים עליו
בחי נטיעה
חרי כן יבוא
ראשונה אם
עצמי מה אני.
ב' ויטע ה'
ג את האדם
וגו' שנברא
נברות למען
הבחי' ההיא
כל העולם
(וזה"ק ח"א
ומות והחיות
יומו בדברי
במטע תחילה
טיעה לבחי'

בבת ק"ח :
חתי שבתות
נודת האדם
יעה וביטול.
שביתין ברם
ננו במק"א
ה לבו בדרכי
הה וזה צריך
מעשה בחי'
אם אין אני
זשאני לעצמי
י' הש"י יכול
בחי' שבת
שיתא יומין
גמת אז יכול
י שלא תהי'
כ"ר בב"א :

ל. לי פירשי'
גל עליו עול
קבלין שכר
גליו כבפ"ק
לומר דהנה

אמרו ז"ל (אבות פ"ד מ"ב) שכר מצוה מצוה.
והפי' דבמצוה שאדם עושה הוא מתקן את
העולמות העליונים ומאיר בהם אור עליון
מלמעלה, וזה בעצמו הוא שכרו לעוה"ב וכל
אדם משלו נותנים לו. אך איך אדם קרוץ
מחומר יש בכחו להניע את העולמות העליונים.
כבר פירש כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה שהוא
מטעם שלוחו של אדם כמותו שהאדם הוא
שליח הש"י וא"כ הרי הוא כאילו הש"י בעצמו
עושה. והנה כ"ז יצדק במצות עשה, אבל
במצות ל"ת שהיא שלילת העשי' לא תצדק בה
שלילתו, ומטעם זה עשה דוחה ל"ת. כי העשה
הוא מעשה שמים ע"י שליחות והל"ת הוא
מבשר ודם, ומעשה שמים דוחין למעשה
בו"ד. וע"כ אין מקבלין שכר על ל"ת כנ"ל.
שהשכר הוא רק מה שפעל בעולמות העליונים
וזה לא פעל בעולמות העליונים, ובדאי בזה
העולם מטיבין לו, אבל זה לא יקרא שכר מצוה.
אך אם הוא פורש מן העבירה למען יהי'
ביכולתו לקבל עליו עול מלכות שמים ולקיים
ולדבקה בו א"כ הפרישה מעבירה היא מחלקי
המצוה לדבקה בו ושוב מקבלין עלי' שכר
ג"כ. וזה נמי עצה היעוצה לאדם, דכבר אמרנו
דבכל מצות עשה האדם הוא שליח הש"י וכח
המשלח בשליח ע"כ יש לו כח עליון לעשות
המצוה, משא"כ במצות ל"ת, אבל אם האדם
פורש עצמו מהעבירה למען יהי' לחלקו של
הקב"ה ולקיים ולדבקה בו שוב הוא שליח
הש"י ויש לו כח עליון גם לפרוש מהל"ת.

והבן :

שנת תרע"ב

76 בת"כ קדושים תהיו פרושים היו קדושים
תהיו [כך הגי' בילקוט]. ויש להבין
כפל הלשון, ואם בא לפרש קדושים היינו
פרושים, לא הי' צריך לחזור ולכתוב קדושים
תהיו, ועוד למה אצל פרושים כתיב היו ואצל
קדושים הוסיף תיבת תהיו, ונראה לפרש עפ"מ
שאמרנו כבר בשם כ"ק זקני אדמו"ר הגדול
זצלה"ה מקאצק שאמר קדושים תהיו כי
קדוש אני ה' אלקיכם איך יכול בשר ודם
להיות קדוש אלא משום כי קדוש אני ה'
אלקיכם, עכ"ד. ויש לפרש דבריו עפ"י מה

שכתב הראב"ד בהקדמת ספר בעלי הנפש
בחילוק שבין טהור לקדוש, שטהור הוא
במעשה וקדוש הוא שיהי' נבדל לגמרי.
עיי"ש. והנה בא בכאן הציווי להיות קדושים,
ולכאורה זה אינו ביד האדם, שהאדם יכול רק
להיות טהור או להתקדש אבל לא שיהי' קדוש.
אך ידוע דכל מה שהאדם פורש מפחיתות בא
לעומתו בקדושה, כבזוה"ק ויברח משה מפני
פרעה שהוא הטומאה בא לעומתו בקדושה
וישב על הבאר, וכבר דברנו מזה הרבה פעמים,
נמצא אם אדם פורש עצמו מענינים וכסופין
דהאי עלמא זוכה לעומתו להארה מעולם
העליון, והארה זו עושה אותו לקדוש, וזהו כי
קדוש אני ה' אלקיכם, וזה עצמו הם דברי
הת"כ פרושים היו שלשון היו הוא ציווי
שהציווי היא שיהיו פרושים, ואז קדושים תהיו
שהוא לשון הבטחה :

והנה בשבת הוא שמור שהוא הפרישה
ממלאכה, ושמור הוא שבת דמעלי
שבתא שאדם משליך ממנו כל עניני מלאכה
ושיהי' כאילו כל מלאכתו עשוי', ועי"ז בא
לעומתו להדבק בקדושת שבת וזהו זכור שהוא
הארה מהשמים, וכל שישנו בשמירה ישנו
בוכירה :

L

במד"ר (פ' כ"ד) כי ה' אלקיך מתהלך בקרב
מחנך להצילך, מהו להצילך, תרין
אמוראין, חד אמר להגן עליך להיות צל על
ראשך, וחד אמר לרוקן כל נכסי האומות וליתן
לך כד"א ונצלתם את מצרים, על מנת והי'
מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ערות
דבור, רשב"ג אמר זה ניבול הפה, דהנה בספר
יערות דבש דמצינו שישראל נמשלו לאש
שנאמר (עובדי' א') והי' בית יעקב אש.
ואומה"ע"ה נמשלו למים שנאמר (שיה"ש ח')
ונהרות לא ישטפה, וטבע אש ומים כשהם
מתקרבים זה לזה המים גוברין ומכבין את
האש, ובאם עומדים מרחוק ויש הבדל ביניהם
האש גוברת ומיבשת את המים, כן ישראל
ואומה"ע כשאינם מתערבים בהם ישראל
גוברין, ואם ח"ו אינם מובדלין אומה"ע גוברין,
ודפח"ה. והנה בסיום פרשת עריות שבסוף
הסדרא אני ה' אלקיכם אשר הבדלתי אתכם

Hayyim ben Solomon, of Czernowitz

ונקודי לארזון פנשקתא לנופא

(הקדמת החקונים כו)

ספר

באר מים חיים

השלם והמנקד

עם הוספות חדשות על התורה ומועדים
מעצם פתח יד קדש

מאת רבנו תפארת ישראל הנאון החסיד האמתי
בוצינא קדישא

רבי חיים טירער משערנאביץ וצוקללה"ה

ויקרא במדבר דברים

פה עיר הקדש ירושלים תבנה ותכונן

שנת תשנ"ט לפרט קמ"ז

שהוא נא להם, והפורש עצמו מגדר ערוה ונכנס בגדר הקדשה כאמור.
 ויאמר הכתוב קדושים תהיו וגו'. על דרך שבארנו במקום אחר בפרוש מאמרם ו"ל אדם מקדש עצמו מעט מלמטה קדשו אותו מלמעלה הרבה וכו', ולכאורה מלמטה ומלמעלה הוא ללא צורך, והכל יודעים שהאדם הוא למטה והקדוש פתח הוא מלמעלה. ואכן פי הן אמת עקר הקדשה הוא במה שהקדוש ברוך הוא משפיע עליו אור קדשותו יתברך בנחיות ההתעוררות אורות המוחין הגדולים, ומאיר ונפלא בענין אורו יתברך, כמו שאמר הכתוב (ויפץ לו א) יפיץ ענן אורו, ומסתירו בסתר פניו עד שנמצא שהוא ממילא (קדש) קדוש לה, ומפרש ומבדל מכל דברים החיצונים, כי אור קדשת ה' מקיפו מכל צד, וזה לא יקרב אליו, כי קדוש הוא, וממילא הוא מבדל ומפרש מכל בחינות תאוות העולם הזה ומחמדיו, ולא יתאו למגעמותיו, ולא יתפץ בגפת צופיו, כי אור חיות ה' שורה בקרבו, עד שלקבו וכל אבריו אינם פונים רק לה', ותמיד בוערים וחושקים ומתלהבים, ודורשים ומבקשים איך לעשות נחת רוח לפניו יתברך, ולעבדו באהבה ויראה, ואפלו בעת עסקו בדברים התחתונים מאכילה ושתייה וכדומה מכל דברי עולם הזה, אינו מרגיש כלל בטעמיהן בשום אופן בעולם, כי לקבו בוער בו לדבר אחר לעבדו יתברך. וכמו אדם אשר יודמן לו משא ומתן גדול, שידע שירויח על ידו הון רב, או אפלו בעת אכלו אינו טועם מאומה (אם אוכל אם לא), כי לקבו טרוד והומה במשא ומתן ההוא, איך לעשותו ואנה לרוץ אחריו, ולא יערב לו אכלו בפיו, וכן הדבר הזה לצד בעירת אש בלבבו, איך לדרש ה' ולעשות נחת רוח

לפניו, אינו טועם מאומה מכל מעדני עולם. ואור הקדשה הזה הוא הפא מלמעלה מאור ה', ואינו כיד האדם. ואף פי הוא יתברך לא ימנע טוב להולכים בתמים, ומצדו יתברך אין שום מניעה להרבות אור קדשותו על כל אדם מישראל, ורק אם גוף האדם אינו מוכף ומטהר מכל טנפת תאוות הבלי עולם הזה, וממלא את תאוותו בכל הדברים החיצונים, באכילה ושתייה ומשגל וכדומה, וכל התאוות האלה למלאת תאוותו, הוא מבחינת הסטרא אחרא והחיצונים, והקדוש ברוך הוא הוא עוצם עיניו מראות ברע, ולא יוכל אור הקדשה להיות חופף על האדם הזה, לרוח הטמאה השורה עליו ממלוי תאוות החיצונים, ובפרט אם יש פידו עון, שכל עון הוא קוץ ממאיר וסלון מכאיב להשראת שכנתו יתברך על האדם, ועל פן הקדשה בורחת מאדם הזה, ולא תשרה עליו עבור טמאת הקלפה אשר עליו כמאמר חכמינו ו"ל (עבודה ירה ה) כל העובר עברה אחת מלפפתו ומוליכתו וכו', רבי אליעזר אומר קשורה בו ככלב וכו' עד כאן. ולזה אמרו אדם מקדש עצמו מעט מלמטה, פרוש בדברים שלמטה, מכל התאוות הנפניות שלא למלאות תאוותו מהם, ולזבח יצרו תמיד בעת תקף התאוה לשבר לקבו בקרבו וימשך ידו ממנה, ולהיות עסקו בדברים ההם על צד הקדשה והטהרה כאשר בארנו כמה פעמים ובפרט בחבורנו סדורו של שפת (שרש החמישי ענף א' ב' ג'), ומכל שכן בשמירת חטא ועון להשמר אפלו משונג בכל פחו ומכל שכן ממזיד חס ושלום, ואז הקדוש ברוך הוא מקדשו מלמעלה באורות הקדשה אורות פנימים ומקיפים מכל צד, כי הוא יתברך חפץ מאד לקדש האדם, ותכף כאשר ימצא לו מקום מוכף מעט שיוכל להופיע עליו באורו ודאי מקדשו

מ: מ
 זלבו
 פ: רק
 שקדו
 דשיו
 מקדו
 זלה
 לקדו
 קדו
 ואם
 שקדו
 א מקדו
 פן יאמר
 יקדשת
 זה יצתו
 ית לקדו
 להתקדו
 אכל
 ט כה
 יורת
 העירות
 מהימנ
 פא וכו'
 ידות
 עמת
 בתאו
 ו (דברים)
 יש מני
 קדושים
 בעולם
 ה שיהיו
 האחר
 הם בכל
 הן בכל
 מוצא
 ונקרא
 ית זה

ומטהרו ומפיץ עליו ענן אורו יתברך באשר יוכל שאת. L

7C וזה אומר קדשים תהיו. כי ידוע שקדשה היא גם כן מלשון הזמנה והכנה (כמו שכתבו החוספות קדושים ב:), פרוש שאתם לא תעשו כי אם לראות שתהיו מוכנים ומזמנים לאור הקדשה, שתוכל לשרות עליכם. כי קדוש אני ה'. פרוש כי אור הקדשה, אני ה' נוחן על האדם לקדשו בהופעת אורי, ואתם לא תעשו כי אם להיות מוכנים ומזמנים אל הקדשה בפרישות תאות עולם הזה, שיוכל אור הקדשה לשרות עליכם, ואז תקדש אתכם בכל אפני אור הקדשה. או כה יאמר לפי הנזכר. קדשים תהיו פרוש שאתם תראו להכין ולהזמין עצמכם אל הקדשה בפרישות והבדלת דברי העולם הזה, (כי קדשה הוא מלשון הכדלה גם כן, כמו שכתוב בתורת כהנים והובא ברש"י ו"ל ריש פרשה זו ועין שם בשפתי חכמים) והטעם כי קדוש אני ה' ואין אני יכול לשרות בלב המטנף מכל טנופי תאות העולם. ועל כן תראו להיות מבדלים ומקדשים לשמי, שיוכל אור קדשתי להיות חופף עליכם ועל כן סמך הכתוב לזה ואמר איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו וגו', מה שלכאורה אין שייך יראת אב ואם לקדשת האדם. ואכן הנה נודע אשר אור הקדשה שהקדוש ברוך הוא מקדש את האדם מלמעלה באורות פנימים ומקיפים, הוא בבחינת אבא ואמא הנקראים קדש ומקרא קדש פנודע, ועל כן אמר איש אמו ואביו תיראו, שכל איש יהיה ירא מאביו ואמו. שלא יוכל אור הקדשה מאבא ואמא לשרות עליו אם יטנף עצמו בהכליו. ולזאת יחד וילפת לראות להכין ולהזמין עצמו בקדש, שיאיר אור אביו ואמו עליו. וגם את שבתותי תשמרו, שתשמרו עצמכם שתוכלו

לקבל אור קדשת שבת, שאור הקדשה שופע בו מאד עד שנקרא שבת קדש. והכל אם תשמרו עצמכם מהשראת רוח הסמאה, וראו ישרה עליכם אורות הקדשה, ואפשר לזה אמרו חכמינו וזכרונם לברכה (שבת קחה) אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות וכו', ושוב אמרו שם אלמלי שמרו שבת ראשונה לא שלטה בהם אמה ולשון. כי האמת הוא שפנדאי בשמירת שבת אחת על נכון, יש בו די לגאלתנו ופדות נפשנו, ואכן כי אי אפשר לשמר השבת ולקבל אורו על נכון אם לא תקדם לו ההכנה הנכונה וההזמנה בקדשה בטרהרה, ולזה אמרו שתי שבתות, כי באשר ישמר האדם בכל הששת ימים מעט אור הקדשה שקבל בשבת העבר, שלא יפגם, וינח עליו האור בכל ו' הימים, זה יהיה לו הכנה והזמנה טובה לשמירת שבת ולקבלת אור שבת הבאה על נכון. ולזה אחר אמרו קדשים תהיו בבחינת ההכנה והזמנה אמר את שבתותי תשמרו, שני שבתות, הרומז לבחינת ההכנה והזמנה בכדי לשמר ולקבל אור קדשת השבת על נכון בדבר האמור. L

7 גם יתבאר הכתוב על פי מאמרם ו"ל (נקרא רבה כה, ח) וזה לשונם: בכל יום ויום העליונים מכתירין לתקדוש ברוך הוא ג' קדשות, מה הקדוש ברוך הוא עושה, נוחן בראשו אחת ושתיים בראשו של ישראל. ולהבין למה שתיים בראש ישראל, נראה כי מודעת לכל משפיל, שדבר שבקדשה צריך קדם הזמנה פפה להזמין הקדשה על הדבר הזה בפיו, וכוה מסלק הסמא אחרא וכל דבר רע מן הדבר הזה, ואז תוכל לשרות הקדשה על הדבר הוא. שעל כן היה צריך הקרבן הפרשה קדם, שיאמר בפיו הרי זה חטאת, כמו שכתב הרמב"ם בתמיד ושאר קרבנות, הכל בכדי להשרות הקדשה עליו

קדם, ולגרש על ידי זו אחרא המלאים בכל חי הקרא והתקדשותם והצריכים תחלה להזמין קדושים, ועל כן שמים הם צריכים שתי קדו תחלה לקדש, ואחר כך אמר הכתוב קדושים ה שתי קדשות תהינה להסיר הרע מדבר עצמה. ולזה סיים כי קדו לי לשרות על דבר אש כן אמרתי בכפלא ק אז יאמר קדושים וגו' התחלתה נקראת הנחלים הולכים אל ומדות העליונים מא להניח ברכה אל ביתב הנחלים הללו הוא בחי נחל הוא ראשי תבוה פנודע, והמתקה הזאו ימתקו דיניה יוסרו מפ החיצונים והסמא אה וראייה לזווג כמו שבו לעבדך באמת, וכבר ויחוד זה נקרא קדש הקדשה עין שם. וזה פרוש שתראו להתו שהוא קדשים שים בבחינת ים החכמה, הגדולים מבחינת קדו וקדשותה מטמאת פני כל בחינת הדינים ה יניקת החיצונים. ולזה פרוש שבחינת הנו"ה

הקדשה שופע
 יש והכל אם
 הממאה, ורא
 ואפשר לך
 זה (שבת קיח)
 זות וכו', ושופ
 ראשונה לא
 האמת הוא
 ל נכון, יש בו
 כי אי אפשר
 נכון אם לא
 ומנה בקדשה
 ות, כי באשה
 עם מעט אור
 שלא יפגם,
 זה יהיה לו
 אבת ולקבלת
 אחר אמרו
 והמנה אמר
 תחת, הרוב
 לשמר ולקבל
 כך האמור.
 עם ו"ל (עקרא
 על יום ויום
 יוד הוא ג'
 עושה, נותן
 של ישראל.
 ל נראה כי
 קדשה צריך
 על הדבר
 אחר וכל
 לכל לשרות
 היה צריך
 פיו הרי זה
 אמיד ושאר
 קדשה עליו

קדש, ולגיש על ידי זה כל בחינות הספרא
 אחר המלאים בכל חללי דעלמא. ולזה אמר
 הקרא והתקדשתם והייתם קדושים. שאתם
 צריכים תחלה להזמין עצמכם לקדש, ואחר
 כה והייתם קדושים, שתוכל הקדשה לשרות
 עליכם. ועל פן שתים בראש בני ישראל. כי
 הם צריכים שתי קדשות. שיהיו מומנים
 תחלה לקדש, ואחר כך הקדשה גופה. ועל פן
 אחר הכתוב קדושים תהיו לשון רבים, פרוש
 שתי קדשות תהינה בכם. א' המנה בכרי
 להפיר הרע מדבר ההוא, והב' הקדשה
 עומה. ולזה סים כי קדוש אני ה' ואי אפשר
 לשרות על דבר אשר לא מוסר מרע. ועל
 פן אמרתי בכפלא קדושים תהיו כאמור.
 א' יאמר קדושים וגו'. כי יודע אשר מדה
 התחתונה נקראת עם בסוד (קהל א, ז) כל
 הנחלים הולכים אל הים, כי כל המאורות
 ומהות העליונים מאירין ומשפיעין אליה
 להניח ברכה אל ביתם בית המלכות, ואשר
 הנחלים הללו הוא בחינת המתקת הדינים, כי
 נחל הוא ראשי תבות נ' צר ח' סד ל' אלפים
 כנודע, והמתקה היאת היא בכרי שבאשר
 ימתקו דיניה ויסרו ממנה כל בחינות יניקות
 החיצונים והספרא אחרא, ואז תהיה מהורה
 וראויה לזווג כמו שכתוב בכונת וטהר לבנו
 לעבדך באמת, וכבר כתבנו למעלה שזווג
 ויחוד זה נקרא קדשה, כי זה הוא אור
 הקדשה עין שם. וזה אמרו קדושים תהיו.
 פרוש שתראו להתהוות בחינת קדושים
 שהוא קדשים שים התחתון יהיה נעשה
 בחינת ים החכמה, ולקבל אור המחין
 הגדולים מבחינת קדש על ידי מהרתה
 וקדשתה מטמאת בני ישראל, שיוסר ממנה
 כל בחינת הדינים והגבורות, שמהא באה
 יניקת החיצונים. ולזה סים כי קדוש אני ה'
 פרוש שבחינת הו"ה המתהוה מקדש לבחינת

אני שהוא מדת המלכות מקדש הקדשים,
 להיות פיה פתחה בחכמה הנקרא קדש, רק
 שצריך שיקדם לזה המתקת הדינים, וזאת
 מכרחים אתם לעשות להיות קדושים תהיו
 כאמור. וזה אמת ונכון. L
 (ג) איש אמו ואביו תיראו וגו'. נודע שלפי
 סדור הכתוב היה צריך לסים תירא
 בלשון יחיד, כאשר פתח בלשון יחיד. ונראה
 על פי המבאר בדברי המפרשים על פסוק
 (תהלים לד, יב) יראת ה' אלמרכם. על דרך
 משל לאב המזהיר את בנו שלא ילך על
 הקוצים ועל הפרקנים כי יבנו מפוח מרדות.
 והתינוק פן עושה ונרא מליך על הקוצים
 ההם פן יבנו האב. ונראה זו שטות הוא. כי
 היה לו לירא תיראה האמתית, והוא מה
 שהאב ירא שלא ילך בנו על הקוצים פן
 יתחב לו קוץ ברגלו ויכאב לו מאד. פן בכל
 העברות שהזהיר הבורא יתפרד את האדם
 שלא יעבר עליה. כי יודע שזה קוץ מכאיב
 וסלון ממאיר אל הנשמה, אשר לא תוכל
 לראות את פני אביה מפני אחיזת החיצונים
 והקלפות בה, עד אשר תטהר ותתלבן
 ותצטרף בצרף כסף. והאדם אשר ירא
 מלעבר העברה עבור יראת העניש, דומה
 לילד הזה שירא מהפאת האב ואינו ירא
 מעקר תיראה, אשר בעברו העברה בשרו
 עליו יכאב ונפשו עליו תאכל מאחיזת
 החיצונים והקלפות בו, ולא יראה את פני ה'.
 והוא פרוש יראת ה' אלמרכם - שאלמד
 אתכם להיות יראים ביראת ה', מה שה' ירא
 עבורכם שלא תחלו חולת הנפש, ותהיו
 צריכים לצרוף ולבון עד ראותכם את פני ה'.
 וזה נקרא יראת הטא שירא מהעברה גופה,
 שלא תכאב נפשו בעברו העברה, כי אם
 יחלך איש על הנחלים (ובגדיו לא תשרפנה)
 ורגליו לא תפונה, פן הבא אל אשת רעהו

וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה: לֹא אֶל־תִּפְנּוּ
אֶל־הָאֵבֶת וְאֶל־הַיְדֵעַנִים אֶל־תִּבְקְשׁוּ

תִּירָאוּ וְלִבֵּית מִקְדָּשֵׁי תִהְיוּ
דְרָחִין אֲנִי יי: לֹא אֶל תִּפְנּוּ
בְּתֵר בְּרִין וְדִכְרוּ אֶל תִּבְקְשׁוּ

לקט בהיר

רש"י

קח) חגורה חלולה כמו כים וטשאים בו מעות
ומפלים: קט) מדתהם הכתוב בפסוק אחד שמע מינה
ש'ין זו דוחה זו, ואם יבנה ציה"מ צבנת הרי דחה את
השבת, אבל אם לא יבנה לא דחה את המקדש שאפשר
לעשותה בחול, ובלא פסוק זה היינו אומרים לדחות השבת
מכה כ"ש, שאם עבודת הממדים והמוספין דוחין אותו
כ"ש לעשות מוצה להקריב עליו, והגם שכבר למדנו זאת צפ'
ויקהל, שם היחה בעבודת המשכן וכאן למדנו על בנין בית
המקדש, ויש מעלה במשכן שנמשח בשמן המשחה, גם יש
מעלה צביה"מ שקדושתו קדושת עולם, לזה נריך ב' כחוצים
(מ"ל: קי) פי' מי שהולך לשאול את המכסף ולא המכסף עצמו, שכן פירש"י במשנה דסנהדרין וז"ל והשאל בהם
באזהרה דאל תפנו אל האבנת (ויק' י"ט ל"א), ואזהרתן דמכשפות גופיה מלא ימלא כן וגו' וחוצר חצר ושאל אוב וידעווי
(דברי י"ח י"צ) עכ"ל, פי' העונש של בעל אוב עצמו כתיב צפ' זו לקמן (כ' ו') שענוש כרת, והוא צמוד בלא התראה, ובסוף
הפרשה (כ' כ"ז) כתיב סקילה בעדים והתראה, והאזהרה צפ' שופטים, אבל כאן המדובר מהשאל את המכסף, ולא כמו
שכתוב צפ"ח: קיא) פירש"י שם המכסף המדבר משמיו מעלה את המת מן הארץ ומושיב לו בשמיו תחת זרועותיו ומדבר
משמיו עכ"ל, ועל ידעווי פירש"י כדמפרש בגמ' חיה אחת יש ששמה ידוע (לא ששמה נודעה אלא כך שמה) ומכניס ממנה
עלם לתוך פיו והעלם מדבר מאליו על ידי כשפים עכ"ל: קיב) תיקן בזה שאין כוונת הכתוב לאסור דוקא אם כוונת

(ל) ומקדשי תיראו. לא יכנס (צבר הכזית) לא
במקלו ובמנטלו* ובאפונדתו^ק ובחצק שעל רגליו,
ואע"פ שאני מזכירכם על המקדש את שבתותי
תשמורו^ק, אין* בנין בית המקדש דוחה שבת (ה"כ -
יבמות ג'): (לא) אֶל תִּפְנּוּ אֶל הָאֵבֶת. אזהרה לבעל
אוב וידעווי^ק, בעל אוב זה פיתוס^ק, המדבר
משמיו, וידעווי המכניס עלם חיה ששמה ידוע לתוך
פיו והעלם מדבר (ה"כ - סנה' ס"ה): אֶל תִּבְקְשׁוּ.
להיות עסוקים צפ"ח, שאם תעסקו צם אחס
שינוי נוסחאות וראו במעלה. שגון.

מיטמאין לפני ו
אלהיכם. דעו
(לצ) מפני שיבז
זקן, אין זקן אלא
והדרת פני זקן.
(ולא ידבר במקו
יעלים עיניו כמי
שינוי נוסחאות יאמעב
שהגם שרשע ייק
פירש"י בקידושין.
וזה דעת ר' יוסי הג
השיבה נריך להיות
ולריכים לעמוד אפי
מפני שיבה תקום ול
כדי להסמיך יחד תו
וא"כ נריך לדעת א
עדין צריחוק ועדי
עצמו, על זה אמר ה

אור החיים

זיה ה' לאב שיעשה שמירה לבל חזנה הצת כי הכל תלוי
במוליד, ולהיות שיש ג' סיבות אשר יפעילו הולדה טבע
רע בנולדים, הא' אם בשעת הזיווג יכוון אל הנאת
המשגל לא לסיבות מלות הצורה לקיום המין זה ויליד
בנולד תגבורת המין, הצ' ממנה פי' מלד שהאשה
מעשיה לא טובים רחלח צתר רחלח אזלח (כתובות
ס"ג) ג' אם המולידים אב או אם חשבו צבחינת הרע
צהיסח הדעת, וכמעשה חזקיה המלך ע"ה (סנהדרין
ק"ד) אשר מחשבתם סבבה הולדת בלתי הגון הגם
היותם יסודי עולם, כנגד סיבה א' אמר את שבתותי
תשמורו ע"ד אומרים צובהר (ח"צ פ"ט) צפ' לסריסים
אשר ישמרו את שבתותי שהם הלדיקים המסרסרים
את עצמם ואינם נזקקים לנשותיהם אלא בליל שבת
ומושכין לבניהם נשמות קדושים ע"כ, הרי שהרולה

להוליד בן בעל נפש טהורה נריך לסרם עצמו ולעזור כח
החאצ ולח יפעול אלא לחלית המזוה בו מאת ה' צ"ה,
וכוא מאמר ה' למנוע נפש זוהה מציחו את שבתותי
תשמורו^ק) להזדווג בהם ובה חוליד נשמה קדושה
המואסה בצנות, וכנגד סיבה צ' שהוא החשש מלד האם
אמר ומקדשי תיראו אזהרה לירא מהמקדש ובה
תשמור עצמה האשה לבל יבחינה אל המקדש^ק
להשקותה מי המרים. וכנגד סיבה ג' סמך לזה אזהרת
אל חפנו אל האובות ואל הידעוויס הם צחינת
הטומאה הרולה ומתאורח להדבק בחדם הטבור.
ותיצת אובות לשון אבה^ק ע"ד אומרו (דברים כ"ג) ולא
אבה ה'. ורמז ידעווי הוא לומר שלא יחשוב יהיה ידוע
אללו^ק, כי ידיעת הטמא מכרחת האדם להדבק בו
כטבע השפל שחפץ להדבק בעליון וחשוק. ואמר אני ה'

אור בהיר

קד) ויהיה פי' תשמרו ממני, ואין הכוונה דוקא שתמניו בלבד, אלא רמז הוא שמהיה כוונתך גם כן כמותם שהמניו. קי) פי'
תהיה נזועה במעשיה שלא תנזח לדי חסד. קז) והטומאה נקראת אובות, שאבה ומתאורח להדבק בחדם, וגם יקרא ידעווי, שמתח
שיודעים אותו א"א להפטר ממנו. קח) חיצת שלא נמשך גם לחיבת יהיה, כלומר לא יחשוב ולא יהיה ידוע אללו, או אפשר

אלהכם, צא לתח
החושב, כי ללד כי
בחשוב האדם צבר
מזדמן לפניו להמ
שאינו שומר על
לב. מפני ש
ק) צנים תקום וכו
והדרת פני זקן זה
שיבה ומפני זקן ת
הבידור לזקן זה
הבא צימים. והכו

שפירושו הוא עו"ה, ד
כדי, ופירושו שלא יח

לְאִסְתָּאכָא בְהוֹן אָנָא יי אֶלְהִיבֹן: לֵב מִן קָדִים דְּסַבְר בְּאוֹרֵיתָא תְּקוּם

לְקַט בְּהִיר רִשׁוּי מִיטְמָאִין לִפְנֵי וְאִנִּי מִתְעַב* אַחֲסֵס (ח"ס): אֲנִי ד' אֱלֹהִיכֶם. דְּעו אַת מִן אַחֲסֵס מִחֲלִיפִין צְמִי (ח"ס): (לֵב) מִפְּנֵי שִׁיבָה תְּקוּם. יְכוּל זְקָן אֲשַׁמְאִיז"י, ח"ל זְקָן, אִין זְקָן אֲלֵא שְׁקִיבָה חֲמֵהֲקִיז"י (ח"כ - קִדוּשִׁין ל"ב): וְהִדְרַת פְּנֵי זְקָן. אֲחִיזוּ הַיְדוּרִיז"י, לֵא יִשַׁב צְמִקוּמוֹ, (וְלֵא יִדְבַר צְמִקוּמוֹ), וְלֵא יִסְתוּר* אַת דְּצִרְיוֹ, יְכוּל יַעֲלִים עֵינָיו כְּמִי שֵׁלֵא רַחֲוִיז"י, לִכְךָ נִאֲמַר וִירַחַת שִׁינֵי נִסְחָאוֹת אֲתַעֵב. יִסְתוּר - סוּמַר.

העושה לטמאה, הוא נטמא ממילא אפילו לא זיקש, אלא פירושו אל חבשקו אוחס לפי שהם לטמאה אחסם בהם, וגמר אומר ואני מתעב אחסם, לפי שאין זו טומאת הגוף כמו טומאת מת או זו, אלא טומאת הנפש ענין גיעול וריחוק מן הקדושה ואיני עוד אלקיבס: קיג) שהלא גם זקן אשמאי בכלל שיצה, ופירש"י זקן אשמאי רשע ועם הארץ עכ"ל, מלשון אשם ועון, או מלשון והאדמה לא משם (ברא' מ"ו י"ט) פי' צור ועם הארץ, והוא סלקא אדעמין שהגם שרשע יניק מנהו להכותו ולבזותו אבל שיצה גזירת הכתוב הוא לכבדו (ג"א): פי' נוטריקון קדריש (כן פירש"י בקידושין) מיצת זקן כאלו היה צ' מיצות, וזה קנה" חממה, ובהכרח כן, שאל"כ היינו שיצה היינו זקן וחד מיותר, וזו דעת ר' יוסי הגלילי צ"כ וצגמ', וסבר שגם ציניק וחכים חייב צקימה והידור, והאני ההיקש למעט זקן אשמאי שגם השיצה נריך להיות חכם (רא"ם), ואמר הכתוב שיצה, שגם היניק וחכים נריך לקום מפניו, אבל שאר כל אדם אין נפ"מ ולריכיס לעמוד אפילו צפני יניק וחכים (ג"א): קטו) הביא רבינו מאמר זה, משום דקשה לשון הכתוב שהתחיל לומר מפני שיצה תקום ולא אמר באותו משקל ופני זקן תהדר, אלא שיצה לומר והדרת פני זקן, והתירץ הוא כמו דאיתא צגמ' כדי להסמיך יחד תקום והדרת ללמוד קימה מהידור והידור מקימה שאינו מחוייב רק דוקא בהידור שאין בו חסרון כ"ס, וא"כ נריך לדעת איהו הידור שאין בו חסרון כ"ס (מ"ל): קטז) זה קאי אקימה, ופירושו יעלים עיניו כשהזקן הוא עדיין צריחוק ועדיין אינו מחוייב צקימה, וגם אח"כ כשיצה צד' אמותיו לא יראהו שהרי העלים עיניו, ובהו יפטור את עצמו, על זה אמר הכתוב ויראת מאלקיך, אבל אין לומר שיעלים עיניו כשצבר מחוייב וכבר ראהו צד' אמותיו, דאטו צרשיעי

אור החיים

אלהכס, צא לתח טעם להמשך נפש רעה מסיצת החושב, כי לצד כי ה' אלהינו פי' שוכן בחוך נפש ישראל צחשוב האדם בצחינת הרע מסתלק כח הקדושה ואין מזדמן לפניו להמשיך"י) אלא חלק הרע, נמלא כי כל שאינו שומר עצמו מג' סיצות הוא מחלל צחו וכו': ל.ב. מפני שיצה תקום וגו' (י) רז"ל אמרו (קידושין ל"ב): מפני שיצה שהוא גדול צשנים תקום והדרת קימה שיש צב הידור, תקום והדרת פני זקן זה שקנה חממה, קשה כפ"ז היל"ל מפני שיצה ומפני זקן תקום והדרת. ואולי שנחכוין להמשיך מהידור לזקן זה שקנה חממה והקימה לשיצה שהוא הבא צימים. והכוונה צזה שצריך הדרגה גדולה צכבוד

אור בהיר

שפירושו הוא עו"ה, דבר זה שלא תחשוב צו לא יהיה מן הסתם אלא צידיעה, וצוונה יהיה זאת שלא תחשוב צו. או אפשר שחפר מיצת כדי, ופירושו שלא יחשוב בהם אפי' כדי לדעת מעשיהם ולא לצדק בהם. קמ) להמשיך על עצמו. קי) למה כפל שיצה זקן, והיינו קך. קיא) אמה מכיר לו טובה.

תהוין
תתפנון
תתבעוין

ית) לא
רגליו,
צבחותי
ז"כ -
לבעל
המדבר
ע לתוך
בקשו.
אחס

אל בהם
וידעוין
וצסוף
לא כמו
ומדבר
ממנה
כוננת

לצור כח
ז"כ צ"ה,
צבחותי
קדושה
ד האס
ז וצה
קדש"י
אזכרת
צחינת
הטבור.
י"ג) ולא
יה ידוע
דצק צו
אני ה'

קו) פי'
שמחמת
או אפשר

וִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: ׀ רביעי ששי
כִּשְׁחָן מְחֻבְרִין לֵג וְכִי־יָגֹר אֶתְךָ גֵר
בְּאֶרְצְכֶם לֹא תוֹנֶנּוּ אֹתוֹ: ׀ בְּאֶזְרָח

וּתְתַדָּר אֲפִי סָבָא וְתִדְרִהּ מֵאֲלֹהֶיךָ
 אֲנָא יְיָ לֵג וְאָרִי יִתְגַּר עִמָּךְ גֵּיורָא
 בְּאֶרְעֻכּוֹן קָא תוֹנֹנּוּ יִתְהוּ:
 לֵד בְּצִיבָא מְנַבּוֹן יְהוּ קָבּוֹן

לקט בהיר

רשי

עסקינן, הלא בכל המצות יכול לעשות כן יענים עיניו ויאמר
 אין לי תפילין ופטור אני וכי על זה צריך לומר הכתוב ויראה
 בחמיה (גמר'), אך יש מקשין הלא לעיל בפסוק י"ד ולפני
 עור לא חתן מכשול ויראה וגו' ופירש"י כמו כאן והוא ג"כ
 מדברי רז"ל ולמה לא נחשוררו חז"ל לומר אטו ברשיעי

מאלהיך, שהרי דבר זה מסור (ללצ) ללבו של עושהו
 שאין מכיר בו אלא הוא, וכל דבר המסור ללבו נאמר
 בו ויראה מאלהיך (שם - סע): (לג) לא תונו. אונאת
 דברים^ט, לא תאמר לו חמש הייתי עובד ע"א

עסקינן, וכן צ"י בהר (כ"ה ל"ו) ולא תונו איש את עמיתו ויראה וגו',
 ואלו עמיתו ויראה וגו', ואין קושיא, דשאני ושאני, כי לך נא וראה נקידושין
 אלל מפני שיבה מקום פירש"י ח"ל ברשיעי עסקינן בחמיה למה לי. קרא את ראה ועלם עיניו הרי עבר על מקום והדרת
 עכ"ל, פי' מי שעובר על מצות עשה בשאט נפש רשע גמור הוא, וזה היה בשאט נפש שלא טעה ולא למד היחר לעלמו והיה
 צרי וזהיר אללו שיעשה נגד רצון קונו, לזה צריך לתרץ שראה להפקיע עלמו מן המצוה. משא"כ הנותן לחבירו ענה שאין
 הוגנת לו אין זה כי אם גרמא נמיקין, גם ספק את חבירו ישמע לו ואפי' ישמע ספק הוא שיווק, והוא בעלמא מורה היחר
 באמתלות ומירוצים שונים ולא שייך לומר אטו ברשיעי עסקינן: קיד) מדיהיב הכתוב טעמא כי גרים הייתם, ואם
 באונאת ממון אין טעם בטעם זה, אבל אם הוא אונאת דברים ניהא מוס שבך וכו' (מ"ל), ובש"ח כתוב לאמר ח"ל דהא צ"י

מאלהיך, שהרי דבר זה מסור (ללצ) ללבו של עושהו
 שאין מכיר בו אלא הוא, וכל דבר המסור ללבו נאמר
 בו ויראה מאלהיך (שם - סע): (לג) לא תונו. אונאת
 דברים^ט, לא תאמר לו חמש הייתי עובד ע"א

אור החיים

קיומתו, והערו לחקן מעשוו מפני שיבה^ט פי' שיצחו
 כדי שלא תאבד ממנו, ע"ד אז"ל (ויצמות נ'). זכה
 משלימין לו לא זכה פוחתין לו ולא יגיע לימי שנותינו ע'
 שנה. גם רמז כדי שלא יצואו ימים רעים לעת שיצחו^ט
 שהם יסורין הקשים לאדם מכל יסורין כאח"ל (קה"ר
 י"ג) גם הם ימים שכחות האדם והשתדלותיו אפסידים
 והוא צריך להשגחה אלהות. עוד ירמוז והדרת פני זקן
 פי' זקנת עלמו ע"ד אומרם (סוכה נ"ג) אשרי ילדותו
 שלא ביישה את זקנותו. גם רמז למאמרם ז"ל (חגיגה
 י"ד): שבשעה שהלדיק הולך מעוה"ז אומרים לאצרהם
 אצונו אשריך אצרהם אצונו שלדיק זה ולא מחלליך,
 וכשהולך הרשע לא די שאין אומרים כן לפניו אלא שהוא
 מלעטר, לזה מעורר ה' להאדם ואומר לו והדרת פני
 זקן זה אצרהם שמתהדר כשאומרים לפניו אשריך וכו'.
 והוסיף להפחידו מענייני עוה"ב, ואמר ויראה
 מאלהיך זו יראה עונש יום הדין, אני ה' זו משלום שכר
 טוב של עוה"ב. או יראה להעיר היראה והאבהבה,

יראה ויראה וגו', אהבה אני ה', כי שם זה הוא מקור
 האהבה החשוקה בלב כל משכיל:
לג. וכי יגור אתך וגו'. אמר לשון יחיד אתך וחזר
 לומר לשון רבים בארצכם. ללד כי המשכת
 הגרים תהיה באמצעות הלדיק כאצרהם אצונו ע"ה,
 גם ללד עובר ארץ הקדושה תגור נפשות השצויות, לזה
 אמר אתך לשון יחיד לרמוז אל הלדיק, כי לא כולן הם
 בגדר המשכת ענפי הקדושה^ט, ואמר בארצכם לרמוז
 למעשה הארץ, שגם היא ישנה בגדר פעולה טובה זו.
 עוד ירמוז על השראת השכינה בעוה"ז אחנו, ויזו ה' כי
 יגור אתך גר ממקום גבוה, דקדק לומר אתך על דרך
 (תהלים ע"ח) אהל שכן באדם. ואמר בארצכם היא ארץ
 הקדושה כי שם מקום השכינה, ועצה מקומה עליון
 וצאה לגור בארץ. לא תונו אותם^ט, שאין לך אונאת
 כאונאת השכינה. ואומרם כאזרח מכס וגו' להזהיר על
 הגרים^ט וכו' הבאים להתייהב:
לד. באזרח מכס וגו'. כאן גילה ה' סודו שכל

אור בהיר

קרב) כדי שיהיה לו שיבה. קיג) ויהיה פי' מפני שיבה, מפני פחד שיבה רעה, ויסורין הנאים על אדם לעת זקנתו קשה לקבלם
 מפני שהוא מש כח. קיד) אלא יחידים. קיז) נמעשים לא טובים. קיח) כפשוטו, שא"כ למה כפל.

גיוורא דיו
 פוּתָה אַר
 דְּמַצְרִים
 תַּעֲבִדוּן
 בְּמַתְקָא

ועשיוו אי
 (ח"כ - ב"מ)
 אל תאמר
 אלהיך ואי
 חס לדין
 במשפט^ט
 והמשקל
 שאם שיק
 וקריו עו
 לחמשה ד
 ומחלל אי
 ישראל צח
 מדת כל
 ובמשורו
 שיעו ונסחאת
 במשקל וגו'
 צידו להרמי
 לומר ה' ד
 שנקרא בה'
 משורה כג'
 בו, ופי' הג'
 שהמאזנים
 כשאתה מו
 עול, אלא ל

נפשות כ
 האומות,
 תאמר אי
 שאצותיו
 מזרעים, כ
 מזרעים, ו

בעזרת השי"ת

Be'ure ha-basidut (Torah)

ספר

ביאורי החסידות

על התורה

ביאורי רבותינו הקדושים
תלמידי הבעש"ט הק' זיע"א
עם הארות ומובאות מורחבות

תזריע - קדושים

נערך ויוצא לאור

ע"י

מכון "אור הגנוז"

התורה הקדושה: כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל, ר"ל שתהיה כוונתכם בשעת נטיעה מיד, לנטעות עץ שיהיה למאכל לאחרים, ולא לבדך, רק להשפיע לאחרים.

יהיה לכם ערלים לא יאכל, ואסרה תורה אפילו בהנאה, שלא ליהנות מעבודתו כלל, וממילא מורגל שלא להחזיק טובה לעצמו, כי רואה שהקב"ה אסר כל הפירות של עבודתו אפילו בהנאה, ובשנה הרביעית מוכרח לפדות הפירות, ולהעלות לירושלים ליתן לכהנים וללוים, ולהודות לה' (רש"י יט, כד: "שנושאו שם לשבח ולהלל לשמים".

וזהו פירוש המדרש: הדא היא דכתיב: עץ חיים היא למחזיקים בה וגו', ר"ל שיהיה כוונתכם בעת התעסקות בעולם הזה, להיות מחזיקים בלומדי תורה, וזהו: כל עץ מאכל כנ"ל.

וכן הוא ב"אבן עזרא": "קדש הלולים, להלל השם, והכהן יאכלנו", זהו גם כן להרגילו, שלא יחזיק לעצמו טובה יותר בהפירות מבאחרים, וממילא שמורגל ארבעה שנים רצופים שלא ליהנות מפירותיו, יהיה מורגל בקל בשנה החמישית, להיות מחזיק לאחרים בעבודתו, שיתן לו ה' יתברך עושר ונכסים.

אבל זה קשה מאד להרגיל אדם עצמו, שיהיה כל כוונתו בעבודתו רק להחזיק לאחרים, על כן אמרה תורה: שלוש שנים

כל פרי קדש הלולים לה' -

על ידי העלאת נטע רבעי לירושלים זוכים לבנים תלמידי חכמים

כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א מפעלזא ז"ע

76 ובשנה הרביעית יהיה כל פרי קדש הלולים לה' (יט, כד).

ויש לומר בדרך רמז, דהנה ב"ספר החינוך" (מצוה רמו) כתב בענין מצות נטע רבעי לאכול בירושלים: "ועוד יש תועלת לאדם בהיותו מצווה לאכול במקום ההוא

קצת פירותיו, כגון זה ומעשר שני וגם מעשר בהמה, כי מתוך כך יקבע מושבו או מושב קצת מבניו באותו המקום ללמוד תורה שם, כי שם מורי התורה ועיקרי החכמה". ומוסיף במצות מעשר בהמה (מצוה סט): "ומתוך כך יהיה בכל בית ובית מכל ישראל איש חכם יודע

הארות ומובאות

וראה עוד בר"ר צט, ט: "זבולון לחוף ימים ישכון (בראשית מט, יג יד: "זבולון לחוף ימים ישכון והוא לחוף אניות וירכתו על צידון. יששכר חמור גרם", הרי זבולון קדם ליששכר, שכן מייחסן (בסדר תולדות: "מתנות כהונה") יששכר זבולן, ולמה כן, שהיה זבולון עוסק בפרקמטיא, ויששכר עוסק בתורה, זבולון בא ומאכילו, לפיכך קדמו, עליו אמר הכתוב: עץ חיים היא למחזיקים בה".

עוסק בפרקמטיא, ונותן בפיו של שמעון, לפיכך נקראת הלכה על שמו. ודכוותה (דברים לג, יח) ולזבולן אמר שמח זבולן בצאתך ויששכר באהליך, והלוא יששכר גדול היה מזבולון, אלא על ידי שהיה זבולון מפרש מישוב, ועוסק בפרקמטיא, ובא ונותן לתוך פיו של יששכר, נותן לו שכר בעמלו, לפיכך נקרא הפסוק על שמו, שנאמר שמח זבולן בצאתך ויששכר באהליך".

קשה
דמה
שביל
יותר
הירה

הוא
איהם,
איש
ראוי
מגיעו
מקום
בא לו
ביוני,
ה' לבי
הזה
צעות

תלזה
יותר
לעמי,
חרים
לח לו

מה
אינו
גולים
לפני
אלף,
מן
אני
בשרך
לתם,
נתתי
עושר

הכסף
שלי ג
מעון
גוריה

התורה, אשר ילמד בחכמתו כל בית אביו, ובכך תמלא הארץ דעה את ה' ק"ש.

וזה שנרמז בפסוק: "ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קודש הלולים לה'", והיינו שעל ידי העלאת פירותיו לאכלם בירושלים, יהיו הוא ובניו תלמידי חכמים, וזהו: "כל פריו קדש הלולים לה'", כלומר, גם הבנים הנקראים פירות, כדכתיב (ישעי' ד, ב): "ופרי הארץ לגאון ולתפארת" (וברשי: "הם בני הצדיקים פרי עץ חיים"), יהיו קודש הלולים לה', כיון שילמדו תורה וידעו את ה'.

כל פריו קדש הלולים לה' -

האכילה עצמה תהיה כמו

אמירת שירות ותשבחות להשי"ת

ויש לומר עוד, על פי מה שכתוב בספר "קדושת לוי" (לקוטים ד"ה או יבואר ואכלתם וכו' דעיקר אכילת האדם) על הפסוק (ויאל ב, ב) "ואכלתם אכול ושבוע והללתם את שם ה' אלהיכם": "דעיקר אכילת אדם צריך להיות לו מחשבתו שיהיה לו כח לעבודת הבורא כ"ה בתורה ובתפלה, ואם כן, זה האכילה היא גופא עבודה, כיון דלצורך עבודה הוא, אך באמת על כל פנים בשעת האכילה אינו עובד השם ואינו מועיל זה האכילה, רק אחר כך כשילמוד. אבל יש

הארות ומובאות

קעו. אלו דברי ספר החינוך שם: "לעשר כל הבהמות הטהורות... בכל שנה ושנה, ולהביא המעשר לירושלים ולאכלו שם...

משרשי המצוה, שהאל ברוך הוא בחר בעם ישראל, וחפץ למען צדקו, להיות כולם עוסקי תורתו ויודעי שמו, ובחכמתו משכם במצוה זו, למען ילמדו יקחו מוסר, כי יודע אלהים שרוב בני אדם נמשכים אחר החומר הפחות... ולא

צדיקים אשר אכילתם בקדושה, ובשעת אכילה יש להם מחשבות קדושות, וגם אומרים תורה בשעת אכילתן, אם כן בשעת אכילתן עובד את הבורא ב"ה, וזהו נקרא אכילה, מה שאין כן בחינה הקודמת, בשעת אכילה לא נקרא עדיין אכילה, כיון שלא פעל בשעת מעשה, רק אחר מעשה. וזהו: "ואכלתם אכול, ר"ל, שתראו שבשעה שאתם אוכלים יהיה אכילה, וזה אי אפשר כי אם לעסוק בתורה על השולחן". עכדה"ק (ראה לעיל פרשת תזריע הארות ומובאות אות ג).

וזה שממשיך הכתוב: "ואכלתם אכול ושבוע והללתם את שם ה' אלהיכם", פירוש, האכילה עצמה תהיה עבודת ה' כמו הלולים ושירות ותשבחות להשי"ת.

וזהו: "ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קודש הלולים לה'", והיינו שמאחר שעל ידי אכילת הפירות בירושלים זוכים לתורה, כדאיתא ב"ספר החינוך", הרי שעל ידי עסק התורה תהיה האכילה בקדושה גדולה, בכחינת "הלולים לה'", כיון שהיא עצמה תהיה עבודה, כמו אמירת שירות ותשבחות לה', כדברי ה"קדושת לוי" ז"ל, וזה שפירש רש"י: "ודבר זה הלולים לה' הוא, שנושאו שם לשבח ולהלל לשמים", פירוש, עצם האכילה היא הלולים להשי"ת, כאמור.

יתנו נפשם בעמל התורה ובעסקה תמיד, על כן סיבב בתבונתו, ונתן להם מקום שידעו הכל דברי תורתו על כל פנים, שאין ספק כי כל אדם נמשך לקבוע דירתו במקום שממונו שם, ולכן בהעלות כל איש מעשר, כל בקר וצאן שלו שנה שנה, במקום שעסק החכמה והתורה שם, והיא ירושלים, ששם הסנהדרין יודעי דעת ומביני מדע.

נהני

כ"ק מרן ארמו"ה מהר"ל אל תפנו אל האבת תבקשו לממאה בהם מפני שיבה תקום והן מאלהיך אני ה' (יט, לא) ויש לפרש סמיכו על ידי שהאדם מתחב אלו בכדי לדעת עת

וכמו כן נעלה לש שמעשר שני נאכל שם, על כל פנים או ילך ללמוד תורה, או ישלח ל שם, ויהיה ניזון באותן פי ומתוך כך יהיה בכל איש חכם יודע התורה, בית אביו, ובכך תימלא ד יא, ט). כי אם חכם אחד לו עשרה, יהיו הרבה מבני הנשים והילדים, שלא יב אחת בשנה, או אפילו בשבוע, ילכו הבית וישלי גום, אבל בהיות המלמד ערב ובוקר וצהריים, ויזחי אנשים ונשים וילדים נ ימצא ביניהם שום דבר שכתוב (ויקרא כו, יא יב) ונו והייתם לי לעם ואנכי א וראה גם בכא בתרא מציון: "כי מציון תצא תו רואה קדושה גדולה, ונ היה מכיון לבו יותר ליר: כדרשינן בספרי (הובא תמצ) למען תלמד לירא שמביא לידי תלמוד, לפי עד שיאכל מעשר שני

על ידי התחברות לצדיקים נהנים עצה ותושיה וזוכים ליראת השי"ת

כ"ק מרן, אדמו"ר מהר"ש מבעלזא זי"ע

אל תפנו אל האבת ואל הידענים אל תבקשו לממאה בהם אני ה' אלהיכם. מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך אני ה' (יש. לא לב).

ויש לפרש סמיכות הפסוקים, דהנה על ידי שהאדם מתחבר אל כחות טומאה אלו בכדי לדעת עתידות, הוא ממשיך

הארות ומובאות

וכמו כן נעלה לשם מעשר תבואתנו... שמעשר שני נאכל שם, וכן נטע רבעי שנאכל שם, על כל פנים או ילך שם בעל הממון עצמו ללמוד תורה, או ישלח לשם אחד מבניו שילמד שם, ויהיה ניזון באותן פירות.

ומתוך כך יהיה בכל בית ובית מכל ישראל, איש חכם יודע התורה, אשר ילמד בהכמתו כל בית אביו, ובכן תימלא הארץ דעה את ה' (ישעי' יא, ט). כי אם חכם אחד לבד יהיה בעיר, או אפילו עשרה, יהיו הרבה מבני אדם שבעיר, וכל שכן הנשים והילדים, שלא יבואו לפניהם כי אם פעם אחת בשנה, או אפילו ישמעו דבריהם פעם בשבוע, ילכו הבית וישליכו כל דברי החכם אחרי גומ, אבל בהיות המלמד בכל בית ובית שוכן שם ערב ובוקר וצהריים, ויזהירם תמיד, אז יהיו כולם, אנשים ונשים וילדים מוזהרים ועומדים, ולא ימצא ביניהם שום דבר חטא ועון, ויזכו למה שכתוב (ויקרא כו, יא יב) ונתתי משכני בתוכם וגו' והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלהים.

וראה גם בבא בתרא כא, א בתוספות ד"ה כי מציון: כי מציון תצא תורה (ישעי' ב, ג), לפי שהיה רואה קדושה גדולה, וכהנים עוסקים בעבודה, היה מכויץ לבו יותר ליראת שמים וללמוד תורה, כדדרשינן בספרי (הובא ב"לקוט שמעוני" ראה רמז התצו) למען תלמד ליראה וגו', גדול מעשר שני שמביא לידי תלמוד, לפי שהיה עומד בירושלים, עד שיאכל מעשר שני שלו, והיה רואה שכולם

טומאה על עצמוקט"ח, ועל כך מזהירה התורה: "אל תפנו אל האובות ואל הידעונים אל תבקשו לטמאה בהם" וגו'.

ומסמיכה התורה לכך: "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן", ללמדנו שהאדם יתחבר אל צדיקים, כמו שפירש רש"י בשם חז"ל (קדושין לב, ב): "איך זקן אלא שקנה חכמה", שהיא התחברות של

עוסקים במלאכת שמים ובעבודה, היה גם הוא מכוין ליראת שמים, ועוסק בתורה.

וראה גם רמב"ן פרשת ראה יד, כב: "כי הוא יחייב לעשר את כל תבואת זרעך, שיאכל אותו הוא עצמו ובניו לפני השם, למען תלמד ליראה את השם, כי הכהנים והשופטים העומדים שם לפני השם מורי התורה, ילמדוהו ויורוהו התורה והמצוות". וראה גם רבנו בחיי פרשת ראה יד, כב: "למען תלמד ליראה, כי תמצא שם הכהנים והלויים מורי התורה, וילמדו אותך העבודה והיראה".

קעח. ברש"י: "אל תבקשו להיות עסוקים במ, שאם תתעסקו במ, אתם מטמאין לפני, ואני מתעב אתכם". וראה ב"אבן עזרא": "זהידעונים, מגזרת דעת, שיבקשו לדעת העתידות". וראה גם רמב"ם הל' עבודה זרה פ"י הא"ב: "כיצד מעשה האוב, זה שהוא עומד ומקטיר קטורת ידועה, ואוחז שרביט של הדס בידו, ומניפו, והוא מדבר בלאט בדברים ידועים אצלם, עד שישמע השואל כאילו אחד מדבר עמו, ומשיבו על מה שהוא שואל... כיצד מעשה הידעוני, מניח עצם עוף ששמו 'ידוע' בפיו, ומקטיר ועושה מעשיות אחרות, עד שיפול בנכפה, וידבר בפיו דברים שעתידין להיות. וכל אלו מיני עבודה זרה הן". וראה גם רמב"ן פרשת שופטים יח, ט; רבנו בחיי פרשת שופטים יח, ט.

קדושה, ובכך נמשכת קדושה גם עליוקט, ומהם יהנה עצה ותושיה מה לעשות, כמו שאמרו רז"ל (אבות, פ"ו א): "כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה וכו',

ונהנין ממנו עצה ותושיה", וזהו "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן", ועל ידי כך: "ויראת מאלקיך", והיינו שהתחברות לזקן שקנה חכמה, מביאה לידי יראת ה'.

מפני שיבה תקום וגו' ויראת מאלהיך -

יראת ה' במדרגה הנעלית כדי שלא תפסק השפע ממדת הרחמים

קדושת לוי

מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך אני ה' (ויט, לב).

כי הנה לפי מה שכתבנו^{קפ}, שעיקר היראה הוא יראת הרוממות, בגין דאיהו רב ושליט, עיקרא ושרשא דכל עלמין,

הארות ומובאות

ואיך בריה שפלה כו' (רמב"ם הל' יסודי החורה פ"ב ה"ב: "בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים, ויראה מהם חכמתו שאין לה ערך ולא קץ... וכשמחשב בדברים האלו עצמן, מיד הוא נרתע לאחוריו, וירא ויפחד, וירעד שהוא בריה קטנה שפלה עומד ברעה קלה מעוטה לפני תמים דעות").

קעט. ראה לעיל "כתנות פסים" עמודים תמו-תנא. ובהארות ומובאות אות ו. וראה ב"אגרת הקודש" הנדפס בסוף "נועם אלימלך": "הנה כל ישראל לא היו יכולים בודאי שיהיו כולם במדרגה זו של משה ויקבלו התורה... אך מהמת שהאמינו במשה והתקשרו בו, והוא היה משפיע עליהם רוח קדושה, והיה כאילו הם גם כן במדרגה זו, ועל ידי זה יכלו לקבל התורה על ידי אחדותם והתקשרותם במשה". וראה עוד שם פרשת עקב ד"ה או יאמר והיה עקב תשמעון השני.

והנה כשבא צדיק ליראה זו ומתמיד בה, הוא דבוק ברוחניות, ומשבר כל התאות הגשמיות, הוא חלק אביו ואמו שנתנו בו, ומדבק בנפש רוח ונשמה חלק הבורא ברוך הוא וברוך שמו, כמאמר חז"ל (קידושין ל, ב) שלשה שותפים באדם (שלשה שותפין הן באדם הקביה ואביו ואמו).

קפ. "קדושת לוי" בפרשתנו ד"ה או יבואר קדושים תהיו: "להבין הענין, מאי קדושים תהיו כו', איש אמו ואביו תראו (ויט, ב ג), מה סמיכות זה לזה... ונראה לפרש בעזרת השם, הענין הוא כך... כי ידוע שיש שני מיני מדריגות של יראת הש"ת, האחד, הוא יראת העונש חס ושלום, והב' היא יראת הרוממות, היא יראת האמיתית (להלן אות קפא), והוא מדריגת צדיקים, מחמת שהצדיק מסתכל תמיד ב'אין' הנעלם... ומעלה תמיד על מחשבתו שהבורא ב"ה וב"ש אין סוף ואין תכלית, ולית מחשבה תפיסה ביה כלל (תיקוני הקדמה יז, א), ומעלה תמיד על מחשבתו, איך שכל המלאכים ושרפים וחיות ואופני הקודש, עד אין שיעור ומספר, וכל העולמות עד אין מספר, כולם מתבהלים ומתפוזרים מאימתו,

ויראה גם נדה לא, ב), עד שמהפך חומר לצורה... וזאת היראה הוא עיקרית מכל המצות, כי כל המצות הם להזדככות החומר, רמ"ח מצות עשה כנגד רמ"ח איברים, ושס"ה מצות לא תעשה כנגד שס"ה גידין (מכות כג, ב. וברש"י שם; תנחומא תצא ב; זוה"ק וישלח קע, ב. וראה "שערי קדושה" לרמ"י ח"א שער א), בכדי שיבא לידי יראה זו, ולדבק את עצמו במדת אין.

והנה מי שזוכה ליראה זו, כיון שהזדכך חומר, ובטל ממנו חלק אביו ואמו, ונעשה מחומר צורה ודבק בהש"ת... גם ידוע שהצדיק נקרא בן להקב"ה, כמאמר (משלי י, א) בן חכם ישמח אב וכו'... וכשבא בן אצל אביו למשפט, בודאי אין לו לירא כלל, כי בודאי יצא זכאי בדין, מה שאין כן מדריגה השניה שהוא יראת

וכולהו קמיה כלא חזי הוא במדריגה זו, הו למקום.

והנה בן חביב ל רבה ואהבת עולם, הנ רצון אביו ח"ו, שלא י אשר אהבו אהבה עזה. נחת רוח לאביו שבשנ ז"ל (זוה"ק ויקרא ז, ב לאביהן שבשמים, וגמילות חסדים וקיו הארות ומובאות אות כג), ו

חז"ל (סנהדרין מו, א) אומרת ("כאיהו לשון היו רש"י), קלני מראשי) אומר, ראשי כבוד עלי וזרועי לו צער להבורא ב"ה שלא לצער ח"ו לז לעשות נחת רוח לאב

ובחינת יראה זו, הרחמים, כי יש מי שי ובחינה הנ"ל הוא, ' הרחמים, שלא יהיו

העונש, ואין לו יראת מדובק בחלק אביו ואמו והעבר כשבא למשפט א וזהו כוונת הפסוק: אני, איש אמו ואביו תי לירא שלא ירביק עצמו הגשמיות, ולקדש את ע יתברך שמו, ויהיה מוב קדוש אני ה'.

קפא. זוה"ק הקדמה יא, למדחל ברנש למאריה, ועקרא ושרשא דכל ע